

mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1971 METAI

BIRŽELIO MĖNESIO 26 D. / JUNE 26, 1971

PART TWO NR. 149 (26)

Šiame numery

LIETUVIS MOKSLININKAS TARP SAVŲJŲ IR SVETIMŲJŲ.
JUCZO GIRNIAUS AKCENTAI DAINŲ ŠVENTĖS ISVAKARĖJE.
LITERATŪROS MUZIEJAUS REIKALAS ISEIVIOJE.
PIRMAJĄ DAINŲ ŠVENTĘ CHICAGOJE PRISIMENANT.
VLADO SLAITO EILERAŠČIAI.
K. ŽOROMSKIO LAISKAS J. TININIUI DĖL J. RIMŠOS TAPYBOS IR MONOGRAFIJOS.
KALBOTYRA LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIME.
POKALBĖ DAINŲ ŠVENTĖS TEMOMIS SU KOMPOZITORIUM BRONIUM BUDRIŲNU.
VALDOVAI BALIO SRUOGOS "MILŽINO PAUKŠMEJE".
NAUJI LEIDINIAI.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Juozas Girnius

Ketvirtosios dainų šventės belaukiant

Ketvirtosios Dainų šventės dekoracijų išpildymas eina pilnu tempu. Šventės dekoratorius dail. A. Valeška (kairėje) su talkininkais dail. P. Kaupu (vidury) ir architektūros stud. A. Novicku Jaunimo centro didžiojoje salėje tapo ornamentinę uždaugą. Amfiteatro estrados fone matysime 1,750 kvadratinį pėdų dydžio lietuviškų liaudies motyvų ornamentą, kuriame tarp stilizuotų tulpių ir rūtų čilba daugybė paukščių — lietuvių giesminių simbolių. Abiejose pusėse ornament o fono viršun stiebsis 30 pėdų aukščio Vilniaus verbos. Lietuviškos verbos yra itin originali liaudies meno forma, nesurandama jokio kito tautoj. (Lietuvių foto archyvas)

LIETUVIS MOKSLININKAS TARP SAVŲJŲ IR SVETIMŲJŲ

Kiek patrupintas prof. Rimvydo Šilbajorio žodis, tartas Lietuvos mokslininkų instituto suvažiavime gegužės mėn 30 d. Chicagoje.

Vidurinės ir jaunesnės kartos lietuvis, Amerikos un-tų auklėtinis, jau įsigyvenęs ir svetimą aplinką, kad jis dažnai ją, natūraliai ir nesamoningai, priima kaip savąją. Norėdamas tuo pat metu išlaikyti ir sau priimtą lietuvišką savijautą, jis turi neišvengiamai tapti savotišku "dvilypiu asmeniu", su dviem kalbomis ir dviem skirtingais galvojimo būdais. Toks asmens dvilypumas, nors kartais ir kankinantis, vis dėlto neparaližuoja nei kūrybinės minties, nei valios, todėl, kad abudu vidiniai pasauliai — lietuviškas ir amerikietiškas — savo pagrinde išlaiko tikėjimą į žmogaus asmenišką bei kūrybinę laisvę ir savirarbą. Išskylanti tarp tų dviejų polių įtampa tik dar labiau pagilina mintį, paskatina darbui.

Susikirtimas tarp lietuviškos ir amerikietiškos sąmonės išsilydo iš vidaus, bet iš išorinių aplinkybių, konkrečiaiariant, iš laiko stokos. Nors ir "dvigubas" būtų žmogus, jam yra atmatuotas tik vieno žmogaus amžius, ir kaip tik tas ribotas valandų skaičius verčia jį paskirstyti iš dalies lietuviškam, iš dalies "amerikietiškam" profesiniam darbui, taigi, kiekvienam duotu momentu apsispręsti, kas svarbiau, kas daugiau atitinka vidujiniams reikalavimams.

Tai nėra vien tik "uždarbčio" ir "laisvalaikio" klausimas, kaip jį peryvena kai kurie vyresnės kartos žmonės, perdėm ir neatšaukiamai lietuviškai, kuriems amerikietiškas pasaulis pasilieka svetimas, sąmonės centro nepasiekiantis. Jaunesniam kultūri-

ninkui abu pasauliai yra "saviti" ir "brangūs", ir negalima vieno reikalavimus patenkinti kito sąskaiton, neatvėrus vidujinės žaizdos. Laiko spaudžiamas, toks žmogus nebegaali toliau likti "dvigubu", bet turi ieškoti kokio nors naujo, vientiso identiteto, per kurį jis galėtų siekti kūrybinio išpildymo. Taigi, laiko klausimas tampa identiteto klausimu, klausimu žmogų moraliai patenkinančios vertybių sistemos. Kiekvienas žmogus turėtų būti tai, kas jam patinka, kas jį ugdo, ką jis gerbia, kuo žavisi, į ką tiki. "Amerikietiškoji" asmens pusė, metų bėgyje, įsisavina nemažą visuotinio mato vertybių, kurios lietuviškajam "as", dėl jo siaurumo, patenka į jo sąmonę, kaip į žmogaus asmenišką bei kūrybinę laisvę ir savirarbą. Išskylanti tarp tų dviejų polių įtampa tik dar labiau pagilina mintį, paskatina darbui.

Gyvenant laisvoje Lietuvoje, šitokios dilemos neiškiltų, nes tada būtų visos vertybės, neišvengiamai apspręstas kaip lietuvis. Visuotinių vertybių įsisavinimas tada savaimine reikštų ir lietuviškųjų praturtinimą, indėlį į savo krašto kultūros plėtojimą. Čia gi pasaulis, tiek vidinis, tiek išorinis, kuriame visuotinės vertybės egzistuoja, nėra lietuviškas, bet, tokiu nebūdamas, lieka vis dėlto ir savas, intymiai

JAV ir Kanados lietuviams bendruomeniškai susiorganizuoti, nuo 1956 dainų šventės rengiamos reguliariai, kas 5 metai. Čia pat jau ir IV-toji dainų šventė Chicagoje liepos 4. Įtemptai ruošiasi chorai. Rengiasi šion šventės visų kolonijų judresnieji tautiečiai. Mažiau paslankesnieji dar svarsto, verta ar ne ryžtis kelionei, visada daugiau ar mažiau išvarginčiai. O kai kurie jei ne garsiai, tai bent sau patiems taria: "didelio čia daiktai!"

Nenuostabu ir dėl tam tikro abejingumo. Kas reguliariai, imama kaip normalu, bet savo ruožtu normalu atrodo ir banalu — lyg dėmesio neverta. Nebrangiame sveikatos, kol sveiki, ir tik ligai ištikus, jos vertę praregime. Su viskuo panašiai dedasi. Todėl ir reguliariai rengiamos dainų šventės gali atrodyti tik banali rutina. Bet kiek daug jos reikšė, įvertinsime gal tik tada, kai po kurio nors penkmečio pritrūks jėgų kitai dainų šventei surengti. Išviniėje buityje viskas yra trupu ir nieko nėra užtikrinta. Reikia tai atsiminti, kad abejingumas gundo nuvertinti, ką dar pajėgiame atlikti: "didelio čia daiktai!"

Kiekviena dainų švenčių buvo reikšmingas įvykis mūsų bendruomeniniame gyvenime. Reikšminga bus ir šiemetinė dainų šventė.

Ne veltui chorų suvažiavimui teikiamas dainų šventės vardas. Bet jei ir šventės ima atrodyti banalia rutina, reikia klausyti: ar nepradedame taip kasdienybėje skendėti, kad ne šventės prasmės nebepajėgiame?

Šventė yra daugiau ir visiškai kita negu tik nuo darbo atvanga ar tik paprasta pramoga. Ne bėgimas nuo kasdienybės, o virš jos pakilimas sudaro šventės esmę. Kasdienybė yra pilka ir sunki kaip darbas, kuris ją užpildo. Kasdieniniai rūpesčiai neišvengiamai žmogų alina. Išvargintas per darbo dienas, jis skiria savait-

žmogui svarbus. Laisvoje Lietuvoje gyvendamas, galėtum būti lietuvis su augančia kosmopolitine sąmone, o čia kyla pavojus pasidaryti kosmopolitu su nykstančiais lietuviškais prisiminimais.

Noras išlikti lietuvių, bet kartu ir moraliai savęs neprievartauoti tyčia apsiibrėžtu siaurumu, verčia vidurinės ir jaunesnės kartos lietuvių mokslininką Amerikoje ieškoti priemonių, būdo savo akademinį patyrimą ir žinias įjungti į tremty gyvuojančios lietuviškos kultūros visumą. Humanitarinių mokslų atstovo atveju tai reikšia, sakykim, lietuvių literatūros nagrinėjimą, panaudojant amerikietiškam pasaulio įgytas profesines žinias ir standartus. Iš kitos pusės, norisi

gali vienokiam ar kitokiam "išsiblaškyti". Bet jau pats "išsiblaškyti" žodis sako, jog tai tik paprastas užsimiršimas, kuriuo ne mažiau kasdienybėje skendėjama, kaip visomis kitomis dienomis. Ar vasarą iš namų išvykimas savaitgaliais į vilas, paplūdimius, į "gamtą", ar kitu metu laiku nuobodžiavimas prie televizijos ar svečiuose, — tai tik darbdienų kasdienybės pakeitimas laisvadienių kasdienybėje. Virš kasdienybės pakylama, ne iliuziškai nuo jos bėgant, o ją žmogiškai įprasminant. Žmo-

gus kūrybinio pašaukimo pervenimas yra šventinės nuotaikos versmė. Švesti — tai ne "išsiblaškyti", bet susitelkti ir, kaip sakoma, pasijusti žmogumi. Švesti — tai ne "užsimiršti", bet pasidžiaugti savo kūrybiniais laimėjimais. Šventės nuotaika — entuziazmas, išreiškiantis žmogaus dvasinį veržimąsi aukštyn. Kaip patį graikškoji entuziazmo žodžio etimologija nurodo, turėti entuziazmo — tai būti pagautam to, kas aukščiau kasdieninių rūpesčių. Šventės sąvoka taip susijusi su entuziazmu, kad tik tai

le pavyzdžių: Amerikos kalbotyros mokslininkų didelis įnašas į lietuvių kalbos tyrinėjimą: baltų lingvistikos konferencija Pensilvanijoje; baltų literatūros seminaras Ohio; dvi didelės baltų konferencijos su svariu lietuvišku įnašu Maryland valstijoje ir San Jose, Kalifornijoje; profesorų Vardžio ir Senn knygos apie Lietuvos istoriją; Zbarsko leidyklos atliktas didelis lietuvių literatūros populiarinimo darbas visa eile vetimų; profesorės Gimbutienės plačiai žinoma knyga apie baltų senovę, lietuvių literatūros diskusijos anglų kalba. (Čia turime suminėti ir paties prof. R. Šilbajorio įnašą — jo studijines paskaitas apie grožinę lietuvių literatūrą įvairiose čionykščiu mokslininkų konferencijose, o pastaroju metu

ir galima iš tikro švesti, kas gali kelti tikro entuziazmo. Todėl nebe pagrindo keliamas klausimas, ar modernūs žmogus nėra toks apatiškas ir irzlus kaip tik dėl to, kad jis prarado šventės jausmą, teisekodamas pramoginio išsiblaškyto. Prieš šį klausimą stovime ir mes — didmiesčiuose išsisklaidžiusi išeivių saujelė. Kai skundžiamės apatija, iš tikro skundžiamės tuo dvasiniu suniekėjimu, kuris plaukia iš paskendimo kasdieniniuose rūpesčiuose. Ir mes esame reikalingi švenčių atgaivos nugalė-

ti apatiškam abejingumui. Tokia šventinė atgaiva bus ir laukiamoji dainų šventė. Dainų šventė drauge yra ir chorų (kaip šventės šelmininkų), ir visų mūsų (kaip šventės svečių) tautinė šventė. Chorų reikšmė yra daug didesnė, negu paprastai manome. Kas bent šiek tiek studijavo perreito šimtmečio tautinio atgimimo sąjūdžius, žino, koks didelis vaidmuo juose buvo tekęs chorams. Nemažesnę vaidmenį jie turi išeivių tautiniame išlikime. (Nukelta į 2 psl.)

ros plotmėn. Tam tikra prasme kalbant, pati lietuviškoji tremties visuomenė ne visuomet pripažįsta šiuos jaunų mokslininkų darbus kaip "lietuviškus" — jie atrodo lyg tai būtų jai svetimi, nepanašūs į tai, ką mes siaura prasme esame įpratę vadinti lietuviška kultūra. Netenka stebėtis, kad šitokia visuomenės abuojujumo, kartais net priešiško, akivaizdžiai jaunesnieji mūsų mokslininkai ir kultūrininkai peryvena tam tikrą vienaatvę, pastatančią jų ir tikėjimą ir darbus klausuko ženkle. Tik džiugus jausmas, kad yra daug lietuvių, kurie šį darbą supranta ir įvertina, tuo sulaiko kai kuriuos jaunesnius kultūrininkus nuo visiško perėjimo į savo amerikietiško "as".

mas aukštesnės visuotinės kultūros raidoj geriau suprastu. Spaudoj nestinga žinučių, aptariančių vieną ar kitą pasiekimą, bet tuose pranešimuose ne visuomet būna užčiuopiamas supratimas, kad tai ne tik lietuviškos kultūros "propaganda", bet ir jos ugdymas, plėtojimas, jos pakėlimas aukštesnės visuotinės kultū-

DAINŲ ŠVENTĖS BELAUKIANT

(Atkelta iš 1 psl.)

Jei mūsų chorai pradeda susidurti su didesniais sunkumais, tai yra tautinio blėsimo ženklas. Bet drauge tai išpėjimas daugiau jiems parodyti visuomenės dėmesio ir giliau jų darbą įvertinti.

Kiekvienas choras yra lietuviškas židinys. Choro dalyvių sieja glaudesni ryšiai negu kurios kitos organizacijos jau dėl to, kad choras daugiau iš savo dalyvių reikalauja negu paprasta organizacija. Choriui reikia reguliariai rinktis, bent kartą savaitėje, o prieš parengimus ir dažniau repetuoti. Ir būtent: reikia visiems jo dalyviams susirinkti. Choras gali laikyti tik bendru reikalo supratimu ir bičiulišku savitarpio nusiteikimu. Kaip sakoma, choras turi būti susigvyvenęs. Išciviniams sąlygomis šis bičiuliškas vienybės ryšys savaime tampa ir tautinio ryšio. Suaugiant savo tarpe, natūraliai giliau suaugama ir su pačia lietuvių tauta. Atsiskyrėliai nejuodimomis virsta ir nutautėliai. Ne iš choro dalyvių dygsta naujiečiai. Priešingai, nors ir daugiau už kitus turėdami skirti laiko, choro dalyviai paprastai aktyviai reikiąsi ir visame kitame lietuviškajame gyvenime.

Aiškus reikalas visose kolonijose turėti choras. Kone visos kolonijos juos ir turi. Tik daug kur mūsų chorai stokoja jauno prieauglio. O jaunimui ypatingai būtų svarbu tautinį ryšį pagilinti choro bičiulystėje. Todėl tikrai sveikintina kai kurių jaunimo ansamblių iniciatyva neapsiriboti tik tautiniais šokiais, bet sudaryti ir chorinių vienetų.

Kiek tačiau aiški chorų tautinė reikšmė, tiek aiškūs ir sunkumai juos išlaikyti. Reikalaujamas daug laiko, choras savaime reikalauja ir daug pasiaukojimo, atsisakant laisvalaikio ir jo pramoginių pagundų. Dėl to ir suprantama, kad iš daugelio „paaukuotųjų“, stojančių į choras, netrukus lieka tik „išrinktieji“, būtent tie, kurie taip į chora įsiję, kad, nors ir ruošdamiesi vis pasitraukti, savo ketinimus nustumia tolyn ir lieka nepasitraukę. Tiesiog galima stebėtis, kaip ne vienas choro išstveria metų metus, ko neįstengia nė patys uoliausi organizacijų veikėjai (o choro dalyvauti yra daugiau negu poroj valdybų veikti!). Daugelis mūsų chorų ir laikosi tokių dainos entuziastų pagrindų.

Nors iš šalies toks choro entuziastų patvarumas atrodo nuostabus, jis yra suprantamas: daug vargo chore dalyvauti, bet pats tas vargas yra brangus. Ne veltui vargstama, nes chore dalyvavimo vargas yra atlyginamas ir žmogiškai, ir tautiškai. Skirdamas savo laisvalaikį dainos mėnui, žmogus išlieka dvasiškai gyvesnis, negu kad savo laiką tik pramogoms skirtų. Kiekvienas menas kelia žmogų aukščiau, palaiko jo dvasią gyvą, saugo nuo suprimtimyvių. O kas dvasiškai gyvesnis, tas ir tautiškai atsparesnis (nutautimas paprastai eina drauge su žmogišku sunykimu). Jaugant ir lietuvišką dainą, aplamai giliau jaugama ir lietuvių: ji tampa brangi kaip savo paties sielos dalis.

Su entuziazmu mūsų chorai ruošiasi savo šventei. Su tokiu pačiu šventiniu entuziazmu reikia visiems ją sutikti. Tai bendra mūsų tautinė šventė, nes chorų pasirodymas drauge bus ir lietuviškos dainos visiems „parodymas“.

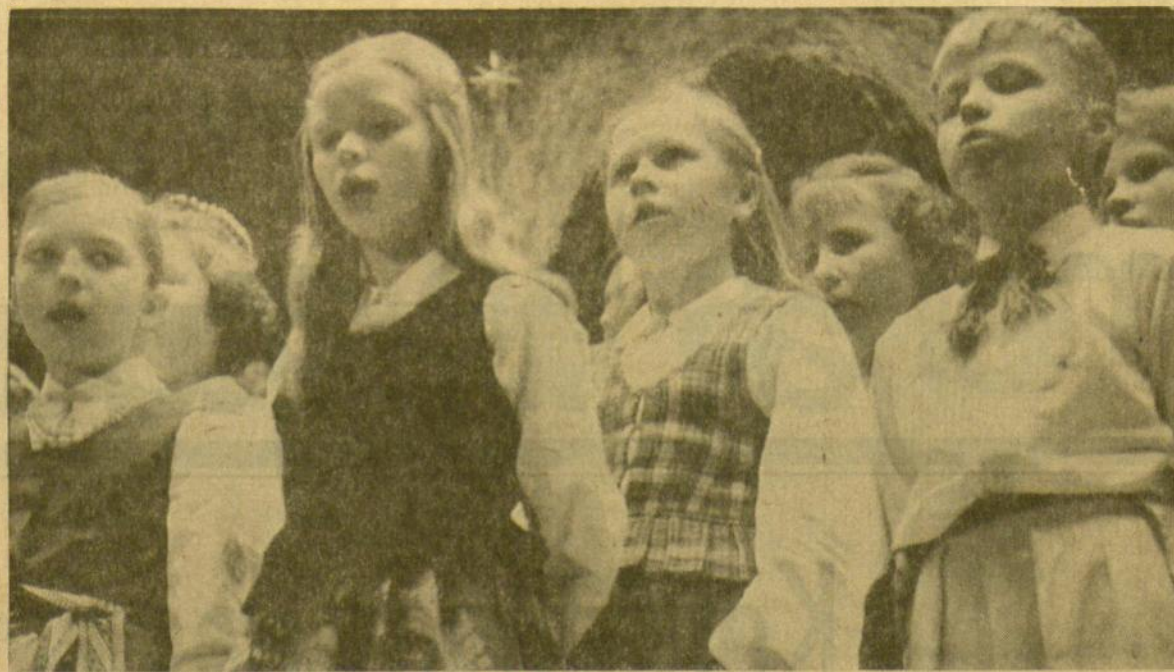
Neteisus ir dainų ar kitas šventes išaukšto žiūrėti tik kaip į „masės“, „liaudies“ reikalą. Žinoma, mūsų chorų sudaro ne profesionalai dainininkai, bet paprastai dainos mėgėjai. Net ir profesiniai parengtus vadovus turint, mėgėjams sunku pasiekti aukšto lygio. Tačiau tai nepažeigia jų reikšmės. Kadangi „liaudies masė“ sudaro ir tautos

pagrindą, kultūrinė mėgėjų sąveika yra reikšminga ir savaime krašte. Dar reikšmingesnė ji svetur, kur jai teikia reikšmės ne tik viešos pasiekos, bet ir, kaip minėta pačių dalyvių tautinis gaivinimas. Kiekvienoje kolonijoje svarbu turėti šiuos lietuviškus židinius gyvus. Mažiau svarbu, kad ne visur jie gali būti pajėgūs. Koks kur bebūtų choras, jis vis tiek liks savo kolonijai reikšmingas, nes ne tik savo dalyviuose ugdyd dainos meilę, bet ir kituose ją žadins, išskylaujant, pobūviuose ir kt. Taigi: netenka mėgėjų sąveikos nei pervertinti, lyg nieko daugiau neberekėtų, nei nuvertinti, lyg geriau būtų nieko negu tik mėgėjiškai.

Tas pats pasakytina ir dėl tam tikro skeptiško žvilgio į masines demonstracijas — šventes. Be abejo, ir labiausiai pasiekusi šventė liks tik vienkartinis įvykis, kurį laiko tėkmė neatšaukiamai nusileidusi praeiti. Todėl būtų nesupratimas, jei, bevertinant masines šventes, būtų pamirštama išliekamųjų vertybių (naujų mokslo, literatūros, dailės, muzikos etc. kūrinių) reikšmė. Pavyzdžiui kalbant, ir patys chorai laukia savo repertuarui naujų dainų, dramos mėgėjai — naujų scenos veikalų. Bet toks pat būtų nesupratimas, jei išliekamųjų vertybių vardan būtų norima nuvertinti šventes kaip tik masines demonstracijas, tik vienkartinis įvykius. Viskas savo vietoje, nes visko reikia. Nėra priešybės tarp išliekamųjų vertybių ir vienkartinio švenčių. Juk ir pačios šventės ne kam kitam rengiamos, kaip pasidžiaugti vienos ar kitos rūšies kūryba (taigi — išliekamosiomis vertybėmis) ir ją gyvai perteikti. Ne dykumoje kuriama, o žmonėse ir žmonėms. Nors pačių kūrybą vykdo individualūs kūrėjai, bet savo ruožtu jie reikalingi tam tikro savosios bendruomenės klimato.

Nors visos šventės ir neatšaukiamai su diena pasibaigia, tačiau ne be poveikio savo laiku. Vaizdžiai tai rodo dainų šventės. Daugelis mūsų chorų yra negausūs ir riboto pajėgumo. Todėl sunku juose ir lietuviškai dainai suskambėti visa savo jėga. Kitaip ji suskamba, draugėn suskridus judesiniams chorams. Žinoma, dainų šventė — koncertas. Bet užtat ji sutraukia tūkstančius dalyvių. Šimtų dainuojama ir tūkstančių klausoma lietuviška daina prabyla ne tik į ausis, bet ir į širdis. Prabyla lyg iš pačių tautos kūrybinių gelmių. Tai ir patvirtina dainų šventę bendra tautinė šventė, kurioje lygiai dalyvauja ir programos atlikėjai, ir jos klausytojai. Visus sulydo bendras pergyvenimas to brangaus mūsų tautinio savitumo, kuri išreiškia lietuviška daina. Toks šventiškas pergyvenimas negali likti be poveikio visiems dalyviams. Sustiprina ir lyg iš naujo įžiebia idealistinį ryšytą tuose, kurie plūša lietuviškajame gyvenime. Suseramina sąžines tuose, kuriuos yra pradėjus siaubti abejingumas ir defetizmas. Gali pažadinti ir benutautančius ar laimingai atveju grąžinti net vieną kitą iš jau prarastųjų. Todėl svarbu ne tik patiems dalyvauti dainų šventėje, bet ir savo pažįstamuosius ją sudominti (kur to maža, ir pakviesti).

Daina esmingai priklauso lietuviškai būčiai ir yra lydeji mūsų tautą visoj jos istorijoj. Mūsų dainas jau pačios pirmosios IX—X amžių istorinės žinios apie baltus. O vėlesnis lenkų istorikas J. Długoszas apie XII a. suduvius rašė, kad jie su nepaprasta narsa kovėsi su priešu, „dešimt prieš šimtą“, tikėdamiesi, kad jų didvyriška mirtis bus apdainuota dainose. Ir buvo apdainuojama. XVI amž. istorikas M. Strijkovskis (1547 — po 1586)

Ir pačių jauniausiųjų chorą ketvirtioje JAV ir Kanados lietuvių Dainų šventėje Chicagoje liepos 4 d. sudarys apie 800 dainininkų.

liudija, kad po daugiau kaip dviejų šimtmečių mūsų liaudis dar dainavo apie kunigaikštį Gurdą Genvilaitį Giedraitį, pasižymėjusį Kauno pilies nuo kryžiuočių gynime 1362 m. Dar vėliau tą pačią dainą minėjo mūsų istorikas A. Kojalavičius (1609 — 1677). Teikdama šias žinias, J. Čiurlionytė (Lietuvių liaudies dainų melodikos bruožai, Vilnius 1969, p. 7—8) nurodo, kad tos dainos variantai buvo užrašyti iš liaudies dainininkų lūpų dar net perėjame šimtmečiu (1848 ir 1876m.). Kai vienos dainos garsino didvyrinius žygius, kitos lydėjo kasdieninio darbo. Apie pastarąsias dainas pirmą būdingą liudijimą pateikia italų kronikininkas A. Gvagnani (1578 m.): sukdami rankomis girtas, lietuvių kaimiečiai savo protėvių papročiu labai dažnai dainuoja kažkokią kaimišką dainą,

vis kartojančią „malū“. Girtos — kaip šiandien konvejeris — yra bedvasišiausio ir dėl to žmogų labiausiai nudvasinančio darbo simbolis. Daina mūsų liaudis gryn save nuo žmogiško sunykimo skurdžioje būtyje. Todėl, nepaisant šiurkščios ir niūrios išorinės buities, lietuvis liko švelnios ir giedrios dvasios, kurią ir liudija mūsų liaudies dainos.

Ton pačion srovėn liejasi ir dabartinių mūsų kompozitorių kūryba, žengdama tolyn, bet drauge gaivindamasi ir pirmomis versmėmis. Iš visos muzikinės kūrybos į plačiausius sluoksnius krieptasi daina — visiems ji atvira. Dainų šventė paliudys, kad yra ką dainuoti (dainos kūrybos nestokojame ir čia, ir tėvyneje) ir kad net čia, svetur, dar turime kas dainuoja. Bet klausimas kam dar stovi prieš visus: kiek gausiai dalyvausime, ku-

riems bus dainuojama? Svarbus tai klausimas, nes dainų šventės (skirtingai nuo koncerto) pasiekimui visi trys elementai yra reikšmingi: ir programa, ir jos atlikimas, ir gausus bei entuziastiškas dalyvavimas. Nuo šių daug priklausys mūsų chorų, tų daug priklausys mūsų Choro, tų atspausių lietuvių židinių, ateitis — kiek bus pasisemta atgaivos ateičiai ir kiek bus vilties atsijauninti gausiau jaunimo i chorų įsijungimu.

Gyventi savo lietuviška kultūra yra pirmoji sąlyga tautinei gyvybei svetur žadinti. Kas faktiškai negyvena lietuvių, tam savaime ji darosi atliekama. Tai abstrakti formulė tiesa. Bet šiuo momentu ji virsta konkrečiu apeliavimu — kvietimu: kiek galėdami, gausiau dalyvauskime dainų šventėje, kad ji pasiektų kaip tikra tautinė šventė!

KULTŪROS TEMOMIS KITUR

Degantis literatūros muziejaus reikalas

„Draugo“ kultūriniame priede kelias atvejais jau ir anksčiau buvo užsiminta apie mūsų literatūrinio muziejaus būtinybę išeivijoje. Ryšium su Jaunimo centro Chicagoje praplėtimu, projektuojant jame patalpas Čiurlionio galerijai, muzikologijos archyviui ir Pasaulio lietuvių archyviui, buvo keltas ir literatūros muziejaus klausimas. Buvo lyg ir svarstyta toki literatūrinį muziejų padaryti. Pasaulio lietuvių archyvo dailininkai. Bet kol tas Pasaulio lietuvių archyvas yra prisiglaudęs tik sandėlyje ir, kaip atrodo, dar negreitai turės sau prideramas patalpas, pribrėdusiam literatūros muziejus klausimui spresti jau labai greitai reikia ieškoti ir kitų konkrečių ir neatsilpotinių sprendimų.

Šią problemą dabar aktualina ir birželio mėn. 9 d. „Dirvos“ vedamasis „Literatūros muziejus“, pasirašytas g. Rašte, be kita ko, sakoma: „Viena iš įdomiausių mūsų kultūros sričių yra ir literatūra. Kultūringame pasaulyje labai populiariai skirti tam tikrus muziejus paskiriam literatūrai. Tad dažniausia būna santelkos įvairios memorialinės medžiagos tuose namuose, kur literato gyventa. Išimtis gal yra Kauno Petro Cvirkos muziejus, kuris telpa iš Slezevičių atimtuose namuose. Šiaipgi, jau ir okupuotoje Lietuvoje rašytojų muziejų yra keliolika.

Bet tokio literatūrinio muziejaus idėjos vis nėra mūsų išeivijoje. Laikas negailestingai graužia savo dantimis tas liekanas, kurios paliko, jau daugiui rašytojų išskelavus i anapus.

neatsirado asmens, prilygstančio profesoriui J. Žilvičiui. Būtomam turėję Literatūros muziejų, panašų į dabartinį Muzikologijos muziejų. Tačiau nuliūsti laikas dar neatėjęs. Skubi Lietuvių rašytojų draugijos akcija šia linkme išgelbėtų padėtį“.

Iš tikrųjų, niekas, tur būt, negalėtų geriau šio klausimo suaktualinti ir jį konkrečiai palankia prasme išspręsti kaip šiandieninė mūsų Lietuvių rašytojų draugija. Tačiau žinant, vis dėlto, kad pagrindinis rašytojų rūpestis yra rašyti, gal ir netikslu būtų ir iš Lietuvių rašytojų draugijos reikalauoti dar ir kitokio, ne pačiam kūrybinei plunksnai angažauto darbo. Normaliose sąlygose tokį literatūrinį muziejų ir turėtų steigti valstybė, o kai jos čia savos neturime, tai gal Lietuvių B-mėnė, Kultūros taryba, Lituanistikos institutas ar kuri kita kultūrinė jungtis. Tačiau, kai ligi šiol niekas iš jų literatūros muziejus kryptimi nepajudėjo, tai vargu ar pajudės ir ateityje, juo labiau, kad daugelį žmonių dar reikia įtikinti tokio muziejaus svarbumu. Gi patiems rašytojams reikalo svarbumo

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2558 West 63rd Street
Val: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. šeštadienis 10—11 val. Trečiadienį, ligoninė priimanai susitarus. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERYŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą, jei neatsiliepa skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Valandos pagal susitarimą: Pirmad., antr., ketvirt., nuo 6 iki 7:30 val. vakaro. Šeštad. nuo 2 iki 2:30 val. Trečiadienį, penktadienį, uždaryta. Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŲDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso telef. RE 7-1165
Rez. tel. 239-2919

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Iškylus trečiadienį, šeštadienį 12 iki 4 popiet.

Perskaite „Draugą“, duokite kitiems pasiskaityti

aikšinti nereikia. Tad šios dienos slygose ir būtų geriausia, kad patį Lietuvių rašytojų draugiją čia imtųsi iniciatyvos.

Atrodo, kad ir situacija šiuo metu tam yra gana palanki. Juk Lietuvių rašytojų draugijos pirmininku šiandien yra poetas tėvas Leonardas Andriekus. Be kita ko, jis yra ir lietuvių pranciškonų New Yorke viršininkas. Nemažu jo paties rūpesčiu lietuvių pranciškonai šiuo metu yra pradėję kurti lietuvių Kultūros židinį New Yorke. Gal netolimoj ateityj Brooklynė iškilis nemažesnis apimties kultūrinė pastogė, negu Jaunimo centras Chicagoje. O kodėl, sakykim, paties dabartinio Lietuvių rašytojų draugijos pirmininko organizuojamas lietuvių lite-

ratūros muziejus negalėtų aname Kultūros židiny rasti ir sau neatkintines patalpas. Žinoma, savotiškai būtų gaila, kad tokio muziejaus nebūs sostinė apsišaukusioj Chicagoj. Bet kagi padarysi — jeigu jau ligi šiol sostinė nesugebėjo šiuo nepaprastos svarbos reikalu rimčiau susidomėti, tegu tuos istorinius kreditus pasiima kas kitas kur nors kitur.

JAV-se per mažai medicinos mokyklų ir sunku į jas patekti. Dėl to daugelis amerikiečių studijuoja mediciną užsieny. Pvz. vien Guadalaহারos universitete, Meksikoje, yra 1,043 amerikiečiai, studijuoją mediciną. Apie tai skelbia „The National Observer“ 24 nr.

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. 695-053 — Elgin.
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv., 1 iki 7 popiet; antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. Ant. Rudoko kabineto perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antradienį, penktadienį, 10—4; šeštadienį, 10—2 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERYŲ LIGOS
GINEKOLOGINE CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti: MI 3-0001.

DR. JANINA JAKSEVICIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradienį, ketvirtadienį, ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir p. iki 8 val. Trečiadienį, antradienį, uždaryta.
Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1881

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį, ir šeštadienį, tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.
Skambinti — 585-2525
Telef. veikla 24 val.

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antradienį, ketvirtadienį, ir penktadienį, nuo 12-4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštadienį, 12—2 val. p. p. ir trečiadienį, uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŲDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso telef. RE 7-1165
Rez. tel. 239-2919

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Iškylus trečiadienį, šeštadienį 12 iki 4 popiet.

Perskaite „Draugą“, duokite kitiems pasiskaityti

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERYŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlOCK 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
standone oncall availability

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Ofisas laikinai uždarytas, apie atidarymą bus pranešta vėliau.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antradienį, nuo 1-4 popiet ir ketvirtadienį, nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 6-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr., ir penkt., nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurģija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v. penktadienį, 10—12 ryto, 2 iki 8 val. vak. Šeštadienį, 1 iki 4 val. vak. Treč. ir sekmadienį, uždaryta.
Rezid. tel. WA 6-8099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moteryų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1253

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmąją ligonius tikrai susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiadienį, ir šeštadienį, uždaryta

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradienį, ketv. 6—8 val. vak., penkt., ir šeštadienį, 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadienį, pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4856
Val.: pirm., antr., ketv. 2—6 ir 6—8; penkt. 2—5. Šešt. pagal susitarimą.

Pirmosios Dainų šventės Chicagoje 1956 metais. Iš kairės į dešinę sėdi: Elena Blandytė, Juzė Daužvardienė, Alice Stephens ir Agnė Jasaitytė; stovi: Vytautas Radžius, Juozas Kreivėnas, Albinas Dzirvonas ir Justas Kudirka. Trūksta spaudos reikalų vadovo Vlado Būtenos.

Prieš penkiolika metų įžiebta ugnis

Tarp pirmosios ir ketvirtosios Dainų šventės

VLADAS BŪTENAS

Suskrūdę į būrį laisvų vanagų,
It viesulos vėjai, plasnokim su
jais.
Išplėškim tėvynę ir priešo nagų,
Paskiau sau žygiuokim vien
meilės keliais.

P. Vaičiūnas

(Iš baigminės I Dainų šventės dainos)

Artėjančios Dainų šventės informacijos vadovas rašyt. Stasys Dziugas paprašė parašyti straipsnį apie IV Dainų šventę, iki kurios beliko vos keliolika dienų. Bet ši šventė spaudoje, TV ir radijo valandėlėse tiek jau išpopuliarinta, jog nebėra nieko naujo apie ją pasakyti. Vykdomasis komitetas su komisijomis puikiai dirba, o jei buvo vienas kitas mažesnis nesklandumas, jie liko laiku išlyginti ar bent užtuotuoti. Tad mano, kaip buvusio I dainų šventės, įvykusios Chicagoje 1956 m. liepos 1 d., vykdomojo k-to nario mintys šiandien skrenda į anas dienas ir žmones, kurie rengė, vadovavo ir dirigavo I Dainų šventei, įžiebusiai ugnį būsimosios, kurios, kaip ir jų sesutės - Tautinių šokių šventės, dr. G. Baluko žodžius kartojant, tęsis ir tada, kai mūsų šioje žemėje nebebus.

Kalbant apie Amerikos lietuvių ruoštas Dainų šventes, tenka pasabrėžti, kad jų būta septai ir labai didingų. Bet mums, naujiesiems ateiviams, tiesiogiai pažįstami tik tie laikai, kai mes atvykom į šį kraštą apie 1949—51 m. Tų laikų Dainų šventės, vykusių įvairiuose parkuose ar daržuose, jau buvo gerokai sumenkėjusios, beveik tik parapiinės. O Chicagoje ir apylinkėse gyvavo stipri Lietuvių vargonininkų s-ga, taip pat kūrėsi nauji chorai, sudaryti tų, kurie tik neseniai atvyko į Ameriką. Taip 1955 m. pradžioje susibėgė ir krūva Vargonininkų s-gos atstovai su kai kuriais Chicago chorų vadovais ar atstovais rimtai ėmė galvoti apie plačią, didingą Dainų šventę, kad ji atgautų tą vardą ir svorį, kokį tokios šventės turėjo prieš II pasaul. karą.

Netrukus Chicagoje iš Vargonininkų s-gos, chorų ir vieno kito visuomenės atstovo buvo sudarytas I JAV ir Kanados lietuvių Dainų šventės komitetas. Komitetą sudarė: Alice Stephens — pirmininkė, Vytautas Radžius — vicepirm., Justas Kudirka — vi-

cepimininkas, J. Daužvardienė — patarėja, Juozas Kreivėnas — gen. sekretorius, Agnė Jasaitytė — sekr., Elena Blandytė — sekr., Alb. Dzirvonas — išdėstas ir VI. Būtenas — spaudos reik. vadovas.

Salia vykdomojo komiteto sudarytas ir platus plenumas, į kurį įsijungė ir LB atstovai. Taip būrelis žmonių, gavęs mažą paskolą iš LB, pradėjo darbą, didelių vaisyų visai nesitikėdamas, tik galvodamas kaip išbristi iš būsimų skolų. Todėl nebuvo pažadėta jokių kelion pinigų iš kitur atvykstantiems chorams, taip pat paimta pati pigiausia ir palyginus gan kukli Chicago Kolizijoje salė. Idomu, kad vykd. k-te tik vienas narys turėjo automobilį, o posėdžių ir kitokių reikalų buvo begalės.

Lietuviškoji spauda, radijo valandėlės ir kitos komunikacijos priemonės per eilę metų užmirštą ir pasidariusį nebepopularių Dainų šventės reikalą taip išnėšiojo po visą Amerikos žemyną ir taip sujungė choras, jog prieš šventę jau buvo aišku, kad joje gali dalyvauti 1,000 choristų.

Niekad neužmiršiu tvankaus 1956 m. Birželio 30 d. vakaro, kai Chicago Midway aerodrome vienas po kito leidosi lėktuvai, dažnas iš jų atveždami lietuvių choristų grupes. Iš vieno tų lėktuvų išlipus šventės garbės dirigentui prof. J. Žilevičiui, aerodrome įsižiebė net lietuviška daina, o tą vaizdą muzikos veteranas pasitiko su džiaugsmo ašaromis akyse. Lietuviai choristai vyko į Chicago ne tik lėktuvais, bet ir traukiniais, autobusais bei nuosvais automobiliais.

Atgijo tą vakarą lietuviškoji Chicago nauju lietuvišku gyvumu. Kai sekmadienio rytą, kiek pavėlavęs, bandžiau patekti į šv. Kryžiaus bažnyčią, kur vyko Dainų šventės pamaldos, dėl spūsties likau už durų. Tada mudu su a.a. žurn. kun. Jonu Petrėnu malda susikaupėm šventoriuje. O kai pamaldoms baigiantis, dar net trims valandoms iki šventės pradžios likus, nuskubėjau prie Chicago Kolizijos, ten bilietų belaukianti minia buvo išsiraičiusi per kelis blokus, nors Dievu-

lis tą dieną nepagailėjo baisaus karščio — 106 laipsnių.

Ir taip dalyvaudant 1,000 choristų ir per 10,000 lietuvių miniai, kuri užėmė ne tik sėdimas vietas, bet ir visus kampus, 1956 m. liepos 1 d. 3 val. popiet Chicago Kolizijoje prasidėjo I JAV ir Kanados lietuvių Dainų šventė, palikusi keliolika tūkstančių dolerių pelno, kuo gražiausius išpūdžius karščio iškamutai miniai ir įžiebusi ugnį būsimosios šventės, kurių grandinė atvingiavo iki mūsų dienų ir, tikėkime, dar vingiuos toli į ateitį. Iš labai patikimų šaltinių esu girdėjęs, kad a.a. red. J. Kardelis, toje šventėje išgirdęs giesmę "Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė", vėl sugrįžo į katalikų Bažnyčią; girdėjau, kaip ta šventė džiaugėsi amerikiečių policijos vyrai, ten palaikę tvarką, lietuvių kilmės policijos kapitono Balswick parinkti vien lietuvių tėvų sūnūs. O klasiška reportaža apie šventę "Drauge" parašė a.a. rašyt. Alb. Valentinas.

Fortel!

Meskim žvilgsnį, ką šiandien veikia I Dainų šventės rengėjai. Alice Stephens tebėra aktyvi muzikiniame gyvenime, vadovauja savo "Aidutėms" ir yra Lietuvių operos chormeisterė. Vytautas Radžius — ilgametis Chicago Lietuvių operos pirmininkas, dar ir šiandien aktyvus operoje ar rengiant iškilumus koncertus bei redaguojant leidinius. Justas Kudirka, kadaise savo balsu padėjęs besikuriančiai nepriklausomoms Lietuvos operai, 1956 m. buvęs Vargonininkų s-gos pirm., dar tebevargoninkauja Brighton Parko liet. bažnyčioje. J. Daužvardienė ir dabar visur pilna lietuviškam gyvenime. J. Kreivėnas — vaikų chorų dirigentas, mokytojas, nepalaužiamas gaidų tiekėjas visiems, kam jų prisireikia. Agnė Jasaitytė — Kižienė, nors nebuvusi aktyvi choristė, anomis dienomis daug dirbusi I Dainų šventės pasisekimui, dabar rašo įdomius pedagoginius ir šeimos bei jaunimo klausimais straipsnius mūsų žurnalams, o buv. jos bendradarbė E. Blandytė širdį atidavusi lietuviškam teatrui ir modeliavimui. Alb. Dzirvonas, per metų metus vedęs "Dainavą" gyvu kūrybos keliu, dabar susikaupė artimo darbu Balfe.

Taigi visi tie, kurie taip sunkiai, bet kartu ir labai nuosirdžiai statė I Dainų šventės rūmus, šiandien dar tebestovi mūsų visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo kelyje, nė vienas nepasitraukęs į pensiją, ir džiaugiasi, kad jų pradėtu ritmu seka kiti, nes kiekvienai Dainų ar Tautinių šokių šventei sudaromas komitetas beveik vis iš naujų veidų.

Tuo tarpu žvilgtelįu ir į buvusios savo spaudos komisijos narių veidus. Tebesam likę tik trys: kun. J. Prunskis, Ed. Sulaitis ir rašantis šiuos žodžius. Nebėra gyvųjų tarpe Noros Gugienės, dr. J. Paplėno ir Alb. Valentino, tų 3 ramsčių, kurie I Dainų šventės garšą nunešė į plačias skaitytojų mases. Šiomis dienomis taip pat mirė ir buv. finansų komisijos pirm. finansininkas J. Pakel, kurio razidencijoje ar soduose tiek kartų pasėdžiuojam ir buvom vaišinami prieš I Dainų šventę.

Pervertę kitų komisijų sąrašus, taip pat kai kurių jau neberasime gyvųjų tarpe.

Dar žodelis ir apie I Dainų šventės dirigentus, įskėlusius meninę dainos ugnį Chicago Kolizijoje 1965 m. liepos 1 d. Prof. J. Žilevičius, tos šventės garbės dirigentas, neseniai atšventęs 80 m. sukaktį, dar vis su mumis. Muz. St. Sodeikos jau eilę metų nebėra gyvųjų tarpe, o jo atminimas šviečia, kai chorai atlieka jo paliktus kūrinius, ypač "Šiaurės pašvaistę". Sesele Bernarda ir muz. Alice Stephens, abi dirigavusios moterų chorui I Dainų šventėje, dar ir šiandien tebėra kūrybingos, tik kažkodėl šiais metais nė vienas moteriai nepatikėtas chorų dirigavimas. Komp. Br. Budriūną vėl matysime dirigentų tarpe, tuo tarpu muz. A. Mikulskis su savo "Čiurlionėčiais" dar nebus grįžęs iš P. Amerikos. Ne vienas IV Dainų šventėje pasigęs VI. Baltrušaičio ir K. Stepovičiaus. Abu jie gyvena Chicagoje, rodos, yra lengvai pasiekiami, nors pirmasis kviestas gal nesutiko diriguoti, o antrasis neturi pastovaus choro.

Jei prisiminsime I Dainų šventės repertuarą, matysime, kad toje šventėje beveik išimtinai buvo dainuoti laisvėje gyvenančių kompozitorių kūrinių — A. Aleksio, Vyt. Jančio, Br. Budriūno, L. Šimučio, Jr., Markaičio SJ., VI. Jakubėno, J. Kačinsko, seselės M. Bernardos, J. Žilevičiaus ir J. Gaidelio, taip pat neužmirštant ir Lietuvoje mirusių ar likusių muzikos pirmųjų — J. Naujalia, C. Sasnausko, A. Kačanausko, St. Šimkaus, J. Gruodžio ir J. Dambrausko.

Ar ir šioje šventėje taip gausiai bus atstovaujami laisvėje gyvenančių mūsų kompozitorių kūryba, pamatysime išlausę Dainų šventę.

Ir kai žvelgiu į artėjančią IV Dainų šventę kaip vienas buv. I Dainų šventės vykdomojo komiteto narių, negaliu atsidžiaugti tuo, kad mūsų sėta sėkla neliko be vaisių. Prieš 15 metų mes nė nesvajojom, kad štai išaugs gausūs jaunimo chorai, kad būsimosios Dainų šventės choristų skaičius užgelės kone iki stebinančių 2,000, kad jiems diriguoti ateis jaunesni, jau čia išlavinti dirigentai, kaip F. Strolia, Vyt. Gutauskas, St. Slizys ar Vac. Verikaitis. Tokios žinios mums, kaip ir visai patriotinei lietuvių išeivijai, kelia tik džiaugsmą ir pasididžiavimą, o rusiškams Lietuvos okupantams keiksmus. Bet tai yra tiesa, tai yra liudijimas mūsų gyvenimo tikrovės, tai yra atsakymas pesimistams, kurie tikėjo, kad per 20 metų mes visai išstipsime amerikietiškoje jūroje.

Tad šiandien ir vėl didžiai prasmingai mums atsiliepia J. Žilevičiaus sukurta (žodžiai P. Vaičiūno) "Laisvės dainos" posmai, kuriais buvo užbaigta I Dainų šventė 1956 m. liepos 1 d.:

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Vis ženkim į saulę, plasnokim,
Perkūno žaibais suliepsnokim,
Pagalbon audras suvadinę...
Pabuskim arais!
Plasnokim rytojun saulėtai
barais!

Nuotrauka Vytauto Maželio

VLADAS ŠLAITAS

PRISIMINIMŲ ŽOLĖ

Augo jina labai seno akmenų pašonėje,
ir po tūkstančio metų
tasai senas akmuo pamėgo vasaros žolę ir žiemą
jis dažnai primindavo švelnią vasaros žolę,
ypač kai šonkauliai ėmė labiau trupėti. Kaip gera
ir kaip miela gyventi šiltą vasaros dieną,
kai žolė ima tyliai dainuoti tavo pašonėje.

DEŠIMT TŪKSTANČIŲ MYLIŲ

Tu nesi nei už dešimt tūkstančių mylių,
anei už marių.
Tu visada esi mano draugystėje:
mano širdy
ir vienuoliškam mano gyvenime.
Kas yra dešimt tūkstančių mylių?
Šiaudas per upeliukštį yra dešimt tūkstančių mylių.
Štai kodėl tolimos žvaigždės naktį bučiuojasi.
O mano meile!

UKMERGIŠKIS DANGUS

Keičiasi metai ir keičiasi mano nuotaika.
Sakalėlis ir Haufio pasakos,
ukmergiškis gaisrinės bokštas
ir miesto sodas Kestučio aikštėje,
ir dviejų aukštų mūro namai,
kurie neatrodė man žemesni už Čikagos dangoraižius,
kurios buvau matęs pradžios mokykloje,
geografijos vadovėlyje.

EILĖRAŠTIS UKMERGEI

Mano vaikystėje
tu man buvai patsai gražiausias miestas pasaulyje
ir po keturiasdešimties metų
tu man esi patsai gražiausias miestas pasaulyje.
Tavo čiurlioniški
ir ilgesingi pavasario debesys plaukia per mano
užsienietiško širdį,
ir dažnai aš taip baisiai baisiai tavęs ilgiuosi,
mano tolimas mieste.

Keturiasdešimčiai metų praėjus,
buvau apsilankęs Čikagoje.
Taip,
jie labai dideli gremždai,
tie Čikagos dangoraižiai,
bet dabar jie man atrodo ne aukštesni
už ukmergišką gaisrinės bokštą.
Keičiasi metai ir keičiasi nuotoliai,
keičiasi ilgio ir nuotolio linijos,
tačiau vienas dalykas taip ir paliko nepasikeitęs,
tai mano
amžinos atminties
skaistasis vaikystės dangus Ukmergės karalystėje.

PUSĖ ŠIMTMEČIO

Pusės šimtmečio kelias
yra baisiai tolimas kelias.
Tai daugiau negu dešimt tūkstančių jūros mylių.
Tai daugiau negu širdį variantis gervų klyksmas.
Atminimai į Lietuvą,
beržynėliai į Lietuvą,
ir visi atminimai man primena tolimą Lietuvą.

Atviras laiškas Juozui Tininiui

„Draugo“ kultūriniame priede š.m. gegužės mėn. 29 d. Nr. 126 (22) — psl. 7 perskaičiau Jūsų straipsnį „Kai Gauguinas mirė, tai gimė Rimša“. Gį man atrodo, kad šandie mėne, vienam „mirus“, kitam „gimti“ nebegalima, nes tas naujagimis papuola į to mirusiojo šešėlį, kaip satelitas į orbitą.

Antra — kai Jūs su tokiu pietizmu tame rašinyje meldžiatės dėl „polinėžiškų veidų bruožų“, dėl „taisyklingai išlenktų lūpų“, „ovalinių akių“ ir „kaip smala, tamsių plaukų“, tai ir man už jo noras paklausti.

— O kuo blogesnės lietuvių akys, lūpos ir veidai kad ir, sakysim, Kalifornijos „gamtos fone“...

Šitai, mat, jau būtų dailininko tiesioginis kontaktas su gamta... O ne kokie ten „apmatai“ iš Tahiti?... (Ko gero fotografijos, arba pats Gauguin po ranka?..)

Betgi malonu buvo perskaityti vieną sakinį, kuriame ir Jūs nerandat „panašumo“ tarp J. Rimšos ir Paul Gauguin...

Taip, gerbiamas J. Tinini! Yra skirtumas tarp J. Rimšos ir Paul Gauguin. Net labai didelis!

Paul Gauguin buvo sąžiningas dailininkas — vienas iš pačių sąžiningiausių ir geriausių impresionistų mokinių. Jis stebėjo gamtą: su ja gyveno, iš jos mokėsi ir toje gamtoje dirbo... Toje gamtoje ji ir numiręs pasaulis atrado... Taigi, šitą viską sudėjus į krūvą, ir pasigimdė Paul Gauguin.

Taip pat dar norėčiau Jums priminti, kad Paul Gauguin nebuvo jokio reikalo važiuoti į Tahitį surasti „Gauguin“. Jis jau buvo Gauguin, pėsčias gamtą ir tapydamas Normandijos gamtą ir žmones, (Normandijos peizažai, Vizija po pamokslų, geltonas Kristus etc.).

Paul Gauguin važiavo į Tahitį ne „Gaugin“ ir ne „tahitičiais“ ieškoti (nors jis ten įsias ir rado), jis važiavo į Tahitį ieškoti ramybės, kad, jo paties žodžiais, civilizacija jam laiko negaišintų.

Ir po poros dienų jis negrįžo iš Tahiti su „apmatėliais“ ar kapšėliu fotografijų, kad pieštų „tahitietes“ arba „Tahiti gamtos fonus“ iš atminties... Paul Gauguin, nuvažiavęs į Tahitį, ten ir pasiliko: gyveno, dirbo, mylėjo ir numirė.

Kaipgi tada išeina su Jūsų aprašomu J. Rimša? Atrodo, kad jis sugeba „tahitietes“ ir „gamtos fonus“ tapyti net Santa Monicėje sėdėdamas?.. O, kaip šitoks (stebukladaris) dar būtų reikalingas mūsų „papusinimo“ parodyti jį „šlapus ir anapus Atlanto“? Net norėtusi žinoti: Ar šitas buvo Tamstos suminėtas „ne panašumas“ tarp J. Rimšos ir Paul Gauguin?..

Prieš porą dešimtmečių (kiti ir dabar) svetur atsidūrę dailininkai (ypač visa daugybė dailininkais pasivadinsiuju), įvairiausių sentimentų vedami, piešė ir Vilnius, ir Kaunas, ir Nemunas, ir Vaidilas, ir gubas ir (Mieliausio pirkėjo) mieliausią tėviškę... Nu?.. Pasakysiu — neblogai už tuos „kūrinius“ gaudavomel..

Bet sąžinė nusiramino tik tada, kada (kai kurie) išdrįsime to nebedaryti.

Matai, gerbiamas J. Tinini, šiaip ar taip, (galit mane palaikyti ir scrupulantu), šitokia meno rūšis priartėja jau labai prie šarlatanizmo.

— O!.. Dėl Dievo!.. Argi?..

Mes tada taip pat turėjom ir „apmatų“ ir ataudų ir... ko tik reikėjo.

Nel Aš visai nejuokauju!.. Aš ir dabar dar puikiausiai prisimenu daugybę namų ir medžių (ištaisais kvartalais), kaip jie stovi ir kokios jų spalvos... O greit bus jau trisdešimt metų...

O vieno daikto, malonus J. Ti-

nini, prisiminti taip ir nepajėgiu: kokia šiuo laiku, kai aš dirbu, ant tų daiktų šviesos ir šešelių spalvinė harmonija?..

Gali tai jums atrodyti tik nereikšmingas mažmožis. Galit pasakyti: „Kas čia tokio!.. Tepk — ir viskas!.. Bet...“

Šių dienų mene šitai nebesidaro. Šita šviesos ir šešelių (gamtoje vis besikeičianti) spalvinė harmonija yra meno gyvybinė arterija: meno širdis ir smegenys. Ji priklauso nuo dienos laiko, nuo šviesos kampo ir nuo daikto į daiktą atspindžio. O tam tėra tik vienas kelias — nuolatinis akies kontaktas su esama aplinka — su gamta.

Visai ne mano širdžiai ir ne mano mintims niekais verstį Jūsų užmanymus. Tačiau esu visiškai įsitikinęs, kad ir mūsų Bendoruomenėje jau turėtų būti atėjęs laikas nustoti kalbėti apie daiktus ir reikalus, dėl kurių nesame profesiniai pasirušę...

Tik vieną sakinį pacituosiu iš Tamstos rašinio, kad, Jūs patys pamatytumėt, ko jis vertas:

„Jeigu pasaulis daugiau pamatytų Jono Rimšos kūrinių ir geriau su jais susipažintų, tai šis mūsų tapytojas pasidarytų šiandien vienu plačiau žinomu dailininku šlapus ir anapus Atlanto“.

Ir tada, Tamsta, šauki žmones leisti J. Rimšos monografiją, kad per tokią monografiją pasaulis būtų su juo supažindintas...

Taip paprastai, p. J. Tinini, tie dalykai nepasidaro!.. Galima išleisti šitokią monografiją, ir... gali šituo viskas ir pasibaigti...

Ogi, buvo pas mus (ir pasaulyje) jau ir tokių, kurie patys sau tokias „monografijas“ susiorganizavo ir išsileido... Tikslas buvo, kaip tik, tas pats: „supažindinti pasauli“...

Rodos, abu gerai žinome, kad iš to nieko neišejo... Net mūsų pačių parapija tokiomis „monografijomis“ nepatikėjo...

Matai, Tamsta, didysis šito vi-so reikalo šuo yra pakastas taip, kad...

Tas pasaulis jau labai, sakysčiau, išgudrėjo... Paprastų paprašysiu... Pasžiūri, kokia leidykla leido, kokia „asaba“ tekstą surašė?.. Ir to beveik pakanka!..

Ar Tamstai su J. Rimša pasisektų iki tų standartų prikopti — aš abejoju. O šitokia abejonė turi ir šioji tokį pagrindą.

Pirmiausia — Tamstos keliamos mintys ne nuo to galo prasideda. Du konkretūs keliai į tą

Dailės parodoj Kultūros židiny New Yorke: dail. Merker - Vitkauskaitė ir dail. Alb. Elskus stebi V. K. Jonyno darbus.

„supažindinimą“ veda. klasės A parbos ir klasės A. galerijos.

Klasės A. tarptautinės parodos: Venecijos bialialė, Pittsburg'o trianialė, Sao Paulo bialialė, Pariziaus bialialė ir kt.

Klasės A parodos pačiose JAV: Whitney bialialė, Pennsylvania Academy bialialė, Corcoran bialialė ir Pittsburgh'o tarptautinė trianialė. (Kartais dar būna Guggenheim tarptautinė). Pradžiai gerai ir kai kurios lokalinės parodos kaip: Silvermine Guild (New England), The Chicago Art Institute (rodos, kažkas panašaus yra ir Kalifornijoje?).

Už vis geriausia yra — gauti pripažintą galeriją savo asmeninei parodai. Šitokios parodos išvakarėse tokia galerija išsiuntinėja (po tą reikalingą pasauli) vadinamą „press release“.

(Tai liečia visus meno informacijos centrus, muziejus, meno mokyklas,

kitas panašias galerijas, o ypač su menu surišta periodika).

Sekdami šitokius „press release“, ateina į galerijas meno kritikai ir „supažindina“... Taip pat daugeliu atvejų per šitokias galerijas surengiamos ir aukščiau suminėtos parodos.

Tamstos rekomenduojamojo dailininko darbus (ne visus) pažįstu ir savo nuomone apie juos turiu. Taip pat pažįstu ir kitų Lotynų Amerikos dailininkų darbus... J. Rimšos darbai niekuo nesisiskiria nuo ten, savo laiku, įsigalėjusio „estilo nacional“.

Tai savotiškas uniforminis standartizmas, kuriame sumaišyta kažkoks gauginizmas su vietinėmis indėniškomis apraiškomis... Šio „estilo nacional“ apraiškų pilna Lotynų Amerika: nuo Meksikos iki paties pietų ašigalių...

Gal toks mano atvirumas net-sudarys Jums malonumo, bet tu-

riu pasakyti, kad tas Tamstos užsimintas pasaulis jau pažįsta ke-liolika Lotynų Amerikos dailininkų: Echaurren Matta, Orozco, Lopez, Tamayo, Lam ir kt., tačiau... Nei vienas iš jų nesilaiko „estilo nacional“ nurodymų, „Gauguin“ niekur neieško, nes jiems buvo ir tebėra jų pačių pavardės labai geros... Kai kurie iš jų jau sulaukę senų metų ir laikosi savo pačių pasiektų standartų, jaunesnieji, kaip Achaurren Matta, dar tebesikeičia ir tebeina avangardo eilėse...

Kažkada mūsų vienas šaunus raitelis gana mandrai jodinėjo ant špachtelio. Gal, sakau, nebe-reikėtų skriausti antrojo, jodinant jį ant Gauguin'o?... Nes... Gauguin yra taip pat „aštrus“, kaip ir špachtelis... Galima susizeisti!..

Dail. K. Zoromskis

Kalbotyra Lituanistikos instituto suvažiavime

L. Dambriūno apžvalga

Lituanistikos instituto suvažiavime Chicagaj šėštadienio popietėje gegužės 29 d. Kalbotyros sekcijoje L. Dambriūnas skaitė pranešimą „kalbininkų lituanistikos išeivijoje darbų apžvalga“.

Prelegentas visų pirma pasidžiaugė, kad šiuo metu lituanistika darosi labai populiari.

Savų laiku Lietuvos likimu, lituanistika susidomėjo eilė šveicarų. Vienas jų buvo prof. Sennas, dėstęs Lietuvos universitete. Vedęs lietuvių, taip sutapo su lituanistika, kad nuo jos atitrūktų jau nebegalėjo. Karo atbloktas, ėmė dirbti Pensilvanijos universitete, atkvietai ir pati universitetai Krėve, Salį, įsteigė čia baltų studijų centrą, davusį prof. Schmalstiegą, Klimą, Ostrauską ir kitus lituanistus.

Nepriklausoma Lietuva mums dovanojo prof. Senną, kuris JAV-se tapo lituanistinių studijų pradininku. Jau Lietuvoje jis pradėjo eilė studijinių lituanistinių darbų ir juos tęsė JAV-se. Čia jis užbaigė ir savo penkių tomų lietuvių - vokiečių kalbos žodyną.

Prof. Salys buvo geras talkininkas prof. Sennui. Prof. Salys daug padėjo Sennui, ruošiant žodyną, parašė daug lituanistinių straipsnių Lietuvių enciklopedijai.

Jis amerikiečių jaunųjų kalbininkų pats žymiausias lituanistas yra prof. Schmalstiegą, parašęs daug straipsnių JAV ir Europos lingvistikiniuose žurnaluose. Jis yra geriausias prūsų kalbos žinovas Amerikoje. Dalyvauja visur, kur tik vyksta studijiniai lituanistikos suvažiavimai.

Prof. Klimas taip pat daug reikiiasi lituanistikoje, su Schmalstiegą ruošia naują žodynėlį studijuojantiems.

Lietuviškųjų senų tekstų tyrinėjime ir leidime daug dirba prof. Fordas.

Gražiai reikiiasi prof. Skardžius, dr. Jonikas, St. Barzdukas, L. Dambriūnas. Tiesioginis darbas kitoje srityje jiems neleidžia daug išsitiesti lituanistikoje, bet, progai ir reikalui iškilus, ir jie savo įnašą duoda.

Zvelgdamas į ateitį, Dambriūnas reikė vilti, kad jaunieji kalbininkai šalia kitos pagrindinės specialybės, domėsis lituanistika ir joje reikšis.

Diskusijų metu K. Girvilas kėlė mintį, kad reikėtų siekti kalbininkų, kurių pirminė specialybė būtų lituanistika.

Prof. Skardžius priminė, kad Amerikoje studentai pasirenka studijas, kurios sudarytų pagrindą pragyvenimui. Jeigu pasirinkt slavistiką, germanistiką, iš to turėdami pragyvenimą, gali giliau reikštis ir lituanistikoje.

Dr. Ostrauskas, pritardamas Dambriūno ir Skardžiaus minčiai, atkreipė dėmesį, kad jis, baigęs lituanistiką, pragyvenimui turi imtis kitos tarnybos. Šiandieną dar nėra daug vilčių Amerikos universitetuose iš lituanistikos pragyventi.

A. a. prof. Kazlauskas įnašas

Dr. W. R. Schmalstiegą, Pensilvanijos valstybinio univ. profesorius, skaitė paskaitą apie tra-giška nuo sovietų okupantų žuvusio prof. Jono Kazlauskio įnašą į baltų kalbotyrą.

Jis priminė, kad „Kalbotyros“ žurnalo I tome užtikto du dr. J. Kazlauskio straipsnių linksniavimo klausimais „Kalbotyros“ žurnale vienas po kito ejo J. Kazlauskio studijiniai straipsniai, sprendžiantys įvairias kalbos problemas, išskylančias, lyginant ankstyvesnes formas, dabartinius polinkius daiktavardžiuose ir veiksmazodžiuose. Jis rašė „Lietuvių kalbotyros klausimuose“, rusų žurnale „Voprosy jażykoznanija“.

Jis davė vieną pirmųjų strukturalistinių bandymų spręsti senosios prūsų ir baltų kalbos balsinių sistėmų problemas. Apskritai

jis tuo laiku domėjosi vardažodžių paradigmomis, veiksmazodžių sistema ir fonologija.

1965 m. prof. Kazlauskas tapo atsakinguoju „Baltistikos“ žurnalo redaktoriumi.

1966 m. prof. Kazlauskas kreipėsi į prof. Schmalstiegą, kviesdamas jį bendradarbiauti „Baltistikoje“.

Prof. Kazlauskio redaguojama „Baltistika“ buvo pirmos rūšies kalbinis žurnalas. Nuo 1965 m. jis ir pats tame žurnale ima daugiau rašyti. Čia jis nagrinėja lietuvių kalbos sangražinės morfemos vietą ir kirtį, čia sprendžia kirčių fonologijos problema.

1968 m. pasirodė jo žymiausias darbas „Lietuvių kalbos istorinė gramatika“. Tai pirmą istorinę lietuvių kalbos gramatiką, parašytą lietuviu. Tai gerai pasirušusio kalbininko originalus, aštrų proto įžvalgumą rodąs darbas. Šiame veikle jis davė kirčiavimo istoriją, daiktavardžio linksniavimo istoriją ir veiksmazodžio istoriją.

Prof. Schmalstiegą atskleidė ir savo asmeniską ryšį su prof. Kazlausku — abudu susirašinėjo puspenktų metų. Juodu abu buvo susitikę 1968 m. ir 1970 m.

Kalbinės diskusijos su prof. Kazlausku buvo vedamos su moksliniu šaltumu, be asmeniško jautrumo. Jiedu diskutavo fonologijos klausimais, priegaidžių klausimais nekirčiuotuose lietuvių tarmių žodžių skiemenyse.

Prof. Kazlauskas prisipažino, kad jam lengviau skaityti anglišką, o ne rusišką kalbotyros knygą.

Kazlauskas buvo žymiausias po II pasaulinio karo naujų kalbotyros kelių grindėjas dabartinės Lietuvoje. Baltiškų studijų centras prie Kazlauskio perėjo iš Rygos į Vilnių. Ar jis čia pasiliks be prof. Kazlauską?

Diskusijose dalyvavo prof. Skardžius, kun. Prunskis.

Etimologinis lietuvių kalbos žodynas

Prof. Pr. Skardžiaus paskaita buvo apie etimologinio lietuvių kalbos žodyno problemas.

Pažymėjo, kad tyrinėdami žodžių kilmę, mes tiriamė ir tų žodžių istoriją, kuri susijusi su socialiniu ir kultūriniu gyvenimu. Dėl to kalbininkai domisi žodžių etimologija. Tuo didžiai rūpinosi K. Būga ir buvo surinkęs daug medžiagos.

E. Fraenkeliš jau įstengė parašyti beveik visą tokį žodyną. Jam mirus, darbą prie pabaigos privėdė E. Hofmanas ir E. Tanglis.

Fraenkeliš daug pasiekė žodžių lyginime, bet gan mažai tesirūino jų vartoseną, daryba, susiformavimu, nepakankamai įnešė sintetinio elemento. Lietuvių kalbos istorija yra didelės svarbos. Joje mes randame daug at-

sakymų, ieškodami žodžio prasmės raidos. Pvz. dailė gali turėti ryšio su slavų dielat — daryt. Žodis „grynas“ išriedėjęs nuo „nugriebto“, krosnis — akmenų krūva, krūsnis. Bambizas veikiausiai paskolintas iš lenkų vartoto pravaržiaivimui žodžio, gal kilusio nuo lotynų bombizare — būti pasipūtusiam, išpūstai kalbėti, o gal bambizas ir lietuviškos didžpilio prasmės. Gudiškas djaklo kildintinas iš lietuvių dėti. A lanta gali būti siejama su alėti — tekėti, plg. alaušai — kur daug pritekėta, klanai.

Žodžio kilmės ieškant, reikia naudotis ne vien bendriniais žodžiais, bet ir tikriniais vardais.

Vilniaus vardas turi ryšio su upe Vilnia. Radvila — grynai lietuviškas žodis, pvz. Butvila, Gedvila, o šaknis rad — baltiečiųuose žinoma, pvz. rasnie (iš radnie) — spurtus augimas.

I etimologinį žodyną dėtini lietuviški ir plačiau vartojami skoliniai, bet galima apsieiti be naujadarų, ir rečiau vartojami skoliniai. Iš tikrinių — dėtini tik tie, kurie išsiskiria savo kilmė, daryba, senove. Žodžių kilmė pirmiausia aiškintina, išeinant iš pačios lietuvių kalbos ir kitų baltų bei kaimyninių slavų kalbų.

Etimologiniam žodynui daug medžiagos duoda dabartinis didysis lietuvių k. žodynas. Labai svarbus bus senųjų raštų žodynas, upių ir ežerų vardynas (1963 m. išleistas nepilnas). Nėra dar išrankoti ir identifikuoti lietuviški vardai iš senųjų istorinių šaltinių. Atskirų tarmių leksika taip pat nėra sudaryta.

Lauktina, kad rastųsi kalbininkas — etimologas. Jis geriausia savo uždavini galėtų atlikti tik Lietuvoje, kur — sukoncentruoti šaltiniai. Ten jau ruošiami tikrinių vardu žodynai, lingvistinis atlasas, įvairūs tarminiai aprašai, lietuvių kalbos istorija ir k. Džiugu, kad Lietuvos kalbininkai atlieka svarbų darbą. Pvz. Zinkevičius parašė kapitalinį darbą — lietuvių kalbos dialektologiją. Lietuvoje jau yra keli lietuvių kalbotyros daktarai su impozantiškais darbais.

Posėdžiui sklandžiai vadovavo St. Barzdukas.

J. Pr.

MILTINIO TEATRO GASTROLĖS VILNIUJE

Šm. m. gegužės - birželio mėn. Vilniaus akademinio dramos teatro scenoje gastroliauja Panevėžio dramos teatras. Jis stato amerikietiško dramaturgo A. Millerio pjesę „Komivojažerio mirtis“, du lietuvių veikalus — A. Vieniūlio „Prieblanda“, V. Miliūno „Karuselė“ ir B. Johnsono pjesę „Volponė“ („Sukčiaus testamentas“). (E)

**SATISFACTION
GUARANTEED
AND
YOUR MONEY BACK**

(PLUS INTEREST)

**STANDARD
FEDERAL**

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

6192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140

ASSETS OVER \$149,500,000. RESERVES OVER \$13,500,000.

OFFICE HOURS:

Monday, Tuesday, Thursday & Friday 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wed., no business transacted

A. Marčiulionis

Perkūnas

KOL DAR TURIME GERŲ CHORŲ

Pokalbis su Dainų šventėje išgirsimos kantatos autoriumi ir dirigentu Bronium Budriūnu

Jau tik savaitei likus iki JAV ir Kanados lietuvių ketvirtosios Dainų šventės, dar spėjome užkalbinti vieną aktyvų jos programos dalyvį kompozitorių Bronių Budriūną, liečiant įvairias muzikines problemas, ryšium su artėjančia dainų švente ir apmai su mūsų muzikine kasdienybe.

— Kaip vertinate visuomeninę ir muzikinę prasmę jau tradicija virtusias Šiaurės Amerikos lietuvių dainų šventes?

Kalbant apie Dainų šventes visuomeniniu požiūriu, kaip kad buvo Lietuvoje ir čia išvilioje, didžiausias rūpestis yra sutraukti šventen daug tūkstančių lietuvių iš visos Amerikos, Kanados ir kitų kraštų. O kad tiek daug suvažiuoja į šventę chorų ir publikos, tai rodo mūsų meilę savajai dainai ir lietuviybei. Tokios šventės mus vėl sustiprina atečiai ir skatina rūpintis darnos ir lietuviybės ugdymu ir jų palaikymu.

Vertinant visą muzikinę prasmę, Dainų šventės yra pasakatinimas ir proga išmokyti naujų dainų (gaidos parūpinamos veltui) o taip pat chorai padidėja naujais dainininkais arba susiorganizuoja ir visai nauji vienetai, o sudėtingesnis Dainų šventės dainos pakelia ir chorų lygį.

— Jeigu Jums reikėtų rinktis, kaip pasisakytumėte: ar už tokios šventės dainuojančių ir klausančių gausumą, ar už muzikinę šventės lygį, jeigu jo aukštumas sutrauktų ir mažiau chorų ir mažiau publikos?

— Aš pasisakyčiau už muzikinį lygį. Kol dar turime gerų chorų, reikėtų suruošti Dainų šventę, kurios programą sudarytų lietuvių kompozitorių rinktiniai ir stambieji choriniai veikalai su simfoniniu orkestru ir solistais. Tokia šventė turėtų būti salėje su gera akustika ir gerai užrekorduota, kad tikty pokštelių išleidimui ir likty atečiai. Tokių pokštelių dar mes neturim, o jų daugelis pasigenda.

— Kaip vertintumėte dainų šventes, lygindami jas su panašiomis čionykščiu latvių, estų, lenkų, vokiečių, čekų ir kt., o taipgi su amerikiečių, jeigu pastarieji ką nors panašaus turi?

— Los Angeles man teko dalyvauti latvių rajoninėje dainų šventėje, įvykusioje 1970 metais. Šventės antrojo dalyje prie latvių chorų prisijungė vietiniai lietuvių ir estų chorai, padainuodami kartu kiekvienos tautos po vieną dainą, diriguojant savų tautybių dirigentams. Man teko diriguoti savo "Pradės aušrelė aušti".

Toks baltiečių bendravimas dainų šventės proga su savo dainomis buvo itin šiltais visų sutiktais. Minėtos šventės II dalis buvo atlikta ir su simfoniniu orkestru.

Taip pat su simfoniniu orkestru dalis programos buvo atlikta Los Angeles aukštesniųjų mokyklų Dainų šventėje ir miesto Muzikos biuro globojamų chorų metiniuose koncertuose Muzikos centre.

Reikėtų ir mums eiti labiau su laiko reikalavimais, o mažiau daryti dainų, seniai iškritusių iš chorų repertuaro.

— Kokią ateitį pramatote mūsų chorams ir mūsų dainai čia Amerikoje ir Kanadoje? Ką reikėtų daryti jų gyvybės išlaikymui? Ar daug jaunimo jungiasi į lig šiol egzistuojančius chorų? Ar nereikėtų organizuoti vien tik jaunimo chorų, kaip jau kai kur ir bandoma daryti?

— Paskutiniuoju laiku nemažai chorų visai likvidavosi ar su-

menkėjo. Daugiausia šitai palietė bažnytinius chorų, įvedus lietuviškas pamaldas, kuriose sumazėjo chorui giedojimo laikas ir svarba. Taip pat gana nedidelis kiekis jaunimo domisi bažnytiniu giedojimu.

Kanadoje ir kaimyniniam Detroitui susiorganizavo jaunimo chorai. Labai sveikintinas reiškinys. Reikėtų tik palinkėti, kad jie ryžtųsi įtraukti į savo repertuarą ir sudėtingesnių lietuviškų kūrinių.

Apgailėstauju, kad nematau naujų chorvedžių prieauglio, nes kur yra chorvedys, ten yra ir choras.

— Ir vienas toks beveik linksmas klausimas: kanklės ar gitaros? Turiu čia galvoje mūsų čionykštį gitaruotą jaunimą. Gal madą su lietuviškumu sujungus ir išeitų kas nors, kas patrauktų muziką bei dainą mėgstantį mūsų jaunimą spiestis kupeton?

Bronius Budriūnas

— Gitarų mada jau pradeda praėti. Los Angeles jau eilė bažnyčių gitarines mišias panaikino. Jaunimas mėgsta gitaras, kad ir truputį pasimokinus ir dar prisijungus garsintuvus, jau gali sudaryti jų mėgiamą triukšmą. Lietuviams vis dėlto reikėtų visur daugiau naudoti patobulintas kankles.

— Kaip žiūrite į muzikinę situaciją okupuotoje Lietuvoje? Kaip vertinate ten įvykstančias didelio pobūdžio dainų šventes ir tų švenčių repertuarą? Ar nejauciamas tenykščio repertuaro ir pačios dainos perdėtas stilizavimas kaip, sakysim, matome iki neatpažįstamo sustilzuotose tautiniuose rūbuose?

— Lietuvoje daug jaunimo studijuoja muziką, todėl ir netruksta nei chorvedžių, nei chorų. Iš Lietuvos dainų švenčių programų matyti, kad jų svarbiausias uždavinys yra atiduoti duoklę partijai. Lietuvoje gyvenantieji kompozitoriai, girdėdami daug rusiškos muzikos, įsisavina rusų muzikos charakteringus bruožus nejučiomis arba to nevengia dėl karjeros. Tai labai lengva pastebėti, klausant iš Lietuvos gautas pokšteles.

— Ko labiausiai šiemetinė mūsų dainų šventei linkėtumėte ir ko nelinkėtumėte?

— Kaip Dainų šventės dirigentas, labiausiai norėčiau, kad visi chorai atvyktų į šventę, paruošę visą repertuarą (tai yra ir Kantatą) iki koncertinio lygio.

Norėčiau, kad publika ramiai laikytųsi programos atlikimo metu, kad vaikų choro dalyviai, atlikę savo programos dalį, nebėgotų ir netriukšmautų, kad salėje nebūtų baro.

Manychiau, kad ir ilgomis kalboms Dainų šventėje neturėtų būti vietos.

Povilas Kaupas

Geltonas akcentas (aliejus)

Valdovų žmogiškoji dalia "Milžino paukšmeje"

ROMANA ZUTAUTAITE

Nemylimas ir senas — kaip lavonas, Kurio bijausi prisiliesti... Baisul

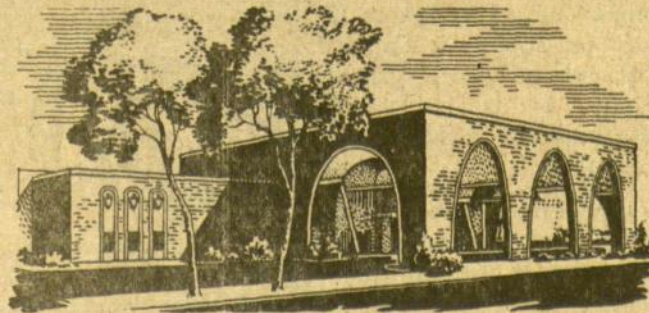
kalba Sofija savo jaunai draugei. Būdamą lietuvių ir Lenkijos karalienė, ji susilaukia daug neapykantos iš lenkų pusės. Ji pagimdo du sūnus ir mažai tesirūpina politika. Tačiau po kurio laiko ją apkaltina Vytautas, kad jos vaikai nėra Jogailos sūnus. Išskyla nemaloni byla, kuri lieka neišspręsta. Karalienė su kitomis moterimis turi prisiekti bažnyčioje, kad Jogaila yra jų vaikų tėvas, o karalius pripažįsta jos sūnus kaip savo įpėdinius.

Po šito atsitikimo Sonka pradeda domėtis politika. Ji būtinai no-

Balys Sruoga

Broliai Jurgis, Geraldas ir Gregorijus Šarkos SVEIKINA ATVYKSTANČIUS Į 4-TĄ DAINŲ ŠVENTĘ LIEPOS 4 D. IR KVIEČIA LANKYTIS JŲ RESTORANUOSE:

SHARKO'S — Villa Park, Illinois

1 mylia į vakarus nuo 83 Rd. ant Roosevelt Rd.

Telef. — 629-9050

SHARKO'S WEST, 6301 W. 63rd Street

Telef. — LUDlow 6-3636

SHARKO'S EAST, 7840 S. Western Ave.

Telef. — PROspect 6-6644

Visuose restoranuose puikios vėdinamos salės tinkamos vestuvėms ir kitokiems rengimams. Skanus valgis, vietos ir užsienio gėrimai.

Savininkai — Jurgis, Geraldas ir Gregorijus Šarkos

Kas yra kalėjimas? Nežino niekas. Gyvenimas — kalėjimas. Teisybė.

Šitaip rezignuodamas, Jogaila nusileidžia į visų žmonių lygį ir vaidina suvaikėjusį senį, kad ji lenkai paliktų ramybėje. Tuo jis parodo ir tam tikrą suktumą. Bet jis — pasilgęs širdies. Jis, karalius, visą gyvenimą nepatyrė meilės, nors ir turėjo keturias žmonas. Todėl jis ir skundžiasi:

Parduos tave su sąžine, su sieia Už menką pinigą, už žemą šiukslę. Tau įsakys, ką tu turi daryti. Kalbėti ką. Myliu. Jausi. Vėsti. Nepažiūrėsi, ko trokšta tavo širdis. Sutuoks tave. Vaikų tau prigimdy!

Jogailai, "vienuoliui, "tremtinui" gyvenimas nedaug ką bereiškia. Jis nori ir laukia mirties.

Visai kitokia žmogiška dalis pasirodo Sigismundo personažė. Šis Vengrų karalius yra lengvabūdis. Jis paryčiais atsiveda šokėjų net į Jogailos miegamąjį kambarį ir tokiose aplinkybėse jis nori išspręsti rimtus valstybinius reikalus.

Švitrigaila "Milžino paukšmeje" tik tampa valdovu. Tačiau mes ir jį šiek tiek pažįstame. Jis yra karštakraujis vyras, kuris taip pat labai myli savo tėvynę, nors pakelį į Lietuvos sostą jis turi daug priešių. Keikia jis juos visus, net ir Vytautą. Bet, kai stovi prieš jo karstą, jis prisiekia tęsti Vytauto pradėtą veiklą.

Dabar iš aukšto sosto tu žiūri Už tūkstantį karalių galingesni! Dangaus vardu palaimink tu mane,

Kad aš galėčiau eit keliu tavuoju, — Pakelt galėčiau tavo našta! Tu dėl tėvynės mūsų nemarios Kaip milžinas vargai, kaip viešpatas koveis! Prisiekiu tau, — laisva tėvynė tavo Galinga ir didi per amžius bus!

Iš šitų žodžių ir iš ankstybesnių jo veiksmų galime įsivaizduoti, kad Švitrigaila bus energingas, veiklus valdovas.

Tikrai įdomu pasekti, kaip Balys Sruoga vaizduoja savo valdovus. Kiekvienas jų kitoks, neįspaus'as į schemą, pagal kurią visi valdovai turi būti garbingi, sukilinti, aukščiau paprastų žmonių stovinčios būtybės. Jo valdovai — tik žmonės, kurie moka keiktis, juoktis ir verkti.

ASTRONOMINĖ OBSERVATORIJA MĖNULYJE

Ateinančių metų kovo mėnesį Apoll 16 astronautai turės užduotį pastatyti astronominę observatoriją mėnulyje. Ta observatorija darys nuotraukas debesų ir dujų tolimosios erdvės. Tikimasi, kad tai suteiks daugiau aiškumo apie Paukščių Tako susidarymą ir jo sudėtį.

TYPEWRITERS

Sales, Service, Rentals, Repairs ALL BRANDS — including OLYMPIA and HERMES Typewriters — Adders — A & H BUSINESS MACHINES 5530 W. 63rd St. Tel. 925-8875

SIUNTINIAI — DOVANOS

I USSR

SENA PATIKIMA FIRMA

Ir toliau tarnauja vis augančiai Klientūrai, yprastu tradiciniu būdu, kaip tarnavo 40 savo egzistavimo metų.

Jei esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų, dėkame Jums už jūsų paramą. Jei ne, prašome išbandyti mūsų patarnavimą ir tada jūs mums dėkosite.

PASTU GAUNAMI SIUNTINIAI TĄ PACIĄ DIENĄ PARUOSIAM PERSIUNTIMUI.

Naujausio katalogo ir naujausių patvarkymų kreipkitės į

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

723 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

TEL: — 215 925-3455

DĖMESIO! NAUJAS ADRESAS

NEW YORK CENTRAL OFFICE

240 FIFTH AVENUE

NEW YORK, N.Y. 10001

TEL. (212) 725-2449

Arba į bet kurį mūsų skyriaus atstovą

BAITMORE, MD. 21224
3206 Eastern Avenue
DI 2-2374

MINNEAPOLIS, MINN. 55418
2422 Central Ave. N.E.
(612) 788-2545

SO. BOSTON, MASS. 02127
390 West Broadway
AN 8-8764

NEW BRITAIN, CONN. 06052
97 Shuttle Meadow Avenue
Tel. 224-0820

CHICAGO, ILL. 60632
4102 Archer Avenue
Tel. 254-4144

NEW YORK, N.Y. 10003
101 First Avenue
OR 4-3930

BRANCH
CHICAGO, ILL. 60622
2242 W. Chicago Avenue
BE 5-7788

PARMA, OHIO 44134
5432 State Road
749-3033

CLEVELAND, OHIO 44119
787 East 185th St.
486-1836

OMAHA, NEBR. 68107
5524 So. 32nd Street
731-8577

DETROIT, MICH. 48210
6460 Michigan Avenue
TA 5-7560

PHILADELPHIA, PA. 19123
1013 N. Marshall Street
WA 5-8878

ELIZABETH, N. JERSEY 07201
956A Elizabeth Street
354-7608

PITTSBURGH, PA. 15222
346 Third Avenue
GR 1-3712

HAMTRAMCK, MICH. 48212
11415 Jos. Campau Avenue
365-6350

ROCHESTER, N.Y. 14621
855 Hudson Avenue
BA 5-5923

KANSAS CITY, KANSAS 66102
18 South Bethany
AT 1-1757

SEATTLE, WASH. 98103
1512 N. 39th Street
ME 3-1853

HARTFORD, CONN. 06103
11 Charter Oak Ave.
249-6255

SAN FRANCISCO, CAL. 94122
1236 — 9th Avenue
LO 4-7981

LOS ANGELES, CALIF. 90026
2841 Sunset Blvd.
213-382-1568

SOUTH RIVER, N.J. 08882
168 Whitehead Avenue
257-2113

MIAMI, FLORIDA 33138
6405 Biscayne Boulevard
FR 9-8712

TRENTON, N.J. 08611
730 Liberty Street
LY 9-9163

VINELAND, N.J. 08360
Parish Hall
West Lands Avenue
609-691-8423

WORCESTER, MASS. 01604
82 Harrison Street
417-798-3347

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra PODAROGIPTS, INC. įgalioti imti dovanų užsakymus iš Sovietų gamintų daiktų: automobilių, šaldytuvų, televizijos aparatų, motociklų, rūbų ir t. t.

NAUJI LEIDINIAI

• **I LAISVĖ**, 1971 m. gegužės mėn. Nr. 51 (28). Lietuvių politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai. Redaktorius — Juozas Kojelis, Post Office Box 34461, Los Angeles, Calif. 90034. Administracija — Aleksas Kulnys, 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91791. Metinė žurnalo prenumerata JAV ir Kanadoje — 5 dol., kitur — 3 dol., atskiuro numerio kaina 2 dol.

Skaitytojo aki, tur būt, labiausiai šį kartą patrauks patys pirmasis straipsnis, parašytas prof. Antano Maceinos ir įvardintas antrašte "Nuo ko mes bėgom?" Jis atkreipia dėmesį į išeivijoje kai kuriuose žmonėse prasidėjusį reikšmingą pasikeitimą: "Antikomunizmas jau ir mūsų pačių pradamas laikyti tarsi nedorybe, tarsi fanatizmu ir siaurumu... Dabar per pasaulį persiranti simpatija komunizmui ir net viltis, esą jis išgelbės atsilikusias tautas nuo skurdo bei išnaudojimo yra pasiekusi ir mus; kad ir mes pradėdame būti jos valdomi; kad ir mes pamirštame, nuo ko mes bėgome ir kokia yra mūsų tremties prasmė..."

Mum reikia grįžti prie ano pirmąsio mūsų nusistatymo, kad Lietuva yra ištikėda negandai: ji yra patekusi Rusijos galion ir ji yra patekusi komunistinės ideologijos įtakon. Vieno ar antro negando išskyrimas ar pamiršimas žaloja tremtieskajai mūsų sąmonę ir tuo pačiu iškreipia mūsų laisvinimo darbą, nes mum reikia išlaisvinti Lietuvą ne tik iš rusų užgožėjimo, bet ir iš komunistinės santvarkos bei dvasios.

Lietuva turi būti ne tik nerušiška, bet ir nekomunistinė. Tai gairė, kurios reikėtų mum laikyti, nes tik ji vienintelė laiduoja mum pilnutinį mūsų tremties žygių įprasminimą."

Šalia šio straipsnio, žurnale M. Naujokaitis duoda įdomių detalių apie pasirodymą 1941 m. sukilimui Lietuvoje, o K. Škirpa rašo apie sukilimo brandinimą užsieny, Vyt. Vaitiekūnas išryškina prel. Krupavičiaus vaidmenį Lietuvių Bendruomenę kuriant; rašoma apie okupantų užkurtą gaisrą Vilniaus universitete, apie kalbos tyrinėjimą politruko ir mokslininko akimis, apie smurtu griaujamą Bažnyčią Lietuvoje; vedamoseiose žveglėse 1941 metų sukilimą Lietuvoje ir linkimą sėkmės čionykščiai Lietuvių Bendruomenei

• **LITUANUS**, The Lithuanian Quarterly, Volume 17, No 1, Spring 1971. Šį anglų kalba keturis kartus metuose išeinantį žurnalą leidžia Lituanus Foundation, Inc. Redaguoja prof. Antanas Klimas (University of Rochester) ir prof. Ignas Skrupskelis (University of S. Carolina, Columbia, S. C.). Metinė Lituanus prenumerata 8 dol. Atskiuro numerio kaina 2 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690.

Lituanus žurnalas yra skiriamas Baltijos kraštų, ypač Lietuvos, mokslo ir meno reikalams nušviesti angliškai skaitančioje visuomenėje. Šiomis dienomis išėjo 1971 m. pavasarinis numeris, kuriame ilgesnį straipsnį duoda Rimvydas Šilbajoris,

šio valstijos universiteto profesorius nagrinėdamas mūsų išeivijos ir pavergtosios Lietuvos poeziją. Straipsnyje autorius pažymi, kad profesorius K. Bradūnas yra pirmasis poezijos mokytojas, savo poezijoje vaizduoja tikrąsias fizines ir psichines savo žemės. Gi antrasis žemėninkas Alfonsas Nyka-Niliūnas savo "Pradmo simfonijoje" daugiau iškelia ne asmeninę žmogaus atskirtumą su vieta, bet filosofiskai iškelia žmogaus amžiną egzistenciją ir sugrįžimą. Idomu, kad autorius taip pat dėl iškirtinai giminės panoramą liečiančios poezijos žemėninkams priskiria ir pavergtos Lietuvos poetę Janiną Degutytę. Profesorius straipsnyje analizuoja eilę išeivijos ir okupuotos Lietuvos poetų.

Dail. Leonas Urbonas rašo apie kelionę į pasąmonę, liedamas meno temas, jas paliustruodamas konkretesniais pavyzdžiais iš savo patirties. Žurnale išspausdinta keletas jo darbų reprodukcijų.

Amerikietis Bruce Campbell, iš Rochesterio universiteto, gerai pramokęs lietuvių kalbos, išvertė gana ilgą, užimančią 27 puslapius, Aloyzo Barono novelę "Išdžiūvus lanka". (The Scorched Meadow). Tai novelė iš to paties vardo pernai išėjusio novelių rinkinio. Ape latvių poeziją rašo Dostojevskio kolegijos prof. Valda Mengaile. Studijiniame straipsnyje sumini eilę autorių, kaip Astride Ivaska, Gunars Salins, Lizards Tauns ir kt.

Žurnalas yra 90 psl. ir jo gale yra Lietuvių ir lietuvių lietuvių anglų kalba leidinių katalogas. Tai leidiniai, kuriuos galima įsigyti, kaip skelbiama, Lituanus tarnybos žmonių: Lituanus Book Service, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Žurnalo administracijos ir redakcijos taktininkas yra Jonas Kučėnas, savo sumanumu sugebėjęs išvesti žurnalą iš daugelio sunkumų ir toliau juo nuolat džiūti besirūpinantis. Techninė redaktore yra Zina Morkūnienė. Redaktoriais, kaip žurnalo metrinkoje minėjome, yra Rochesterio universiteto prof. Ant. Klimas ir Carolinas, Columbia, universiteto prof. Kestutis Skrupskelis. Dr. Ant. Klimas, jau dvidešimt metų bedirbantis universitete, puikiai žino, ko iš tokio žurnalo inteligentas amerikietis skaitytojas reikalauja. Būdami amerikietiškuose intelektualų vandenynuose abu redaktoriai gerai jaučia, kas gali būti idomu kitataučiams. Žurnalo išplatina ma arti 5000, iš to skaičiaus apie 4000 išsiuntinėjami užsienyje. Žurnalas patenka ir už geležinės uždangos, net ir į komunistinę Kiniją, be abejo, ir į pavergtą Lietuvą. Moderniai redaguojamas ir patrauklus išvaizdos žurnalas yra puikus mūsų mokslo ir meno propaguotojas svetimiesiems.

(L. G.)

• **METMENYS**, 1971 m. Nr. 21. Jaunosios kartos kultūros žurnalas. Leidžia Metmenų bendrovė. Vyriausias redaktorius: Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania. Administracijos adresas: 2606 Princeton Ave., Evanston, Ill. 60021. Keturių žurnalo numerių prenumerata — 10.00 dol., garbės pre-

numerata — 15.00 dol., šio numerio kaina — 3.00 dol.

Nemaža dalimi medžiagos šis naujas žurnalo numeris skirtas prisiminti prieš septynerius metus mirusiam rašytojui, žemėninkų kartos bendramžiui, Julijui Kaupui. Apie Kaupą, ir apie jį kaip Coppelių, rašo čia Kostas Ostrauskas. Spausdinami ir šeši Jauliaus Kaupo laiški, rašyti kadaise Alfonsui Nykai-Niliūnui, pridėti ir paties Niliūno įvadine pastaba. Bičiuliškai nostalgikų prisiminimų pluoštą apie Kaupą duoda Henrikas Nagys. Spausdinama ir paties Jauliaus Kaupo novelė "Spindulys ant rašomojo stalo". Ir kituose naujųjų "Metmenų" puslapiuose šį kartą grožinė literatūros nepagailėta. Eilėraščių po gera pluoštą duoda Liūnė Sutema, Antanas Gustaitis ir Aldona Veščionaitė. Prozos pateikia Kazys Almenas ir Petras Melnikas: pirmasis — vėl viena šurpią istoriją iš "Veiverių kronikų" ciklo, antrasis — įdomiai ir mūsuose kažkaip naujai sukurptą apybraižą apie svajotoją ir regėtoją.

Dailei skirtuosius puslapius užima Romas Viesulas ir Irena Mitkutė. Rodomos labai originaliai, baltame reljefe atliktų, Viesulo darbų nuotraukos ir jaunos Chicago Meno instituto studentės Mitkutės raiziniai cinke ir varyje.

Daug kur sutikti, bet daug kur ir paabejoti verčia šiaip jau gana patraukliai suraštas Vinco Trumpos straipsnis apie J. Tumą Vaižgantą — gyvenimo kritika. Sakysim, vienoje to straipsnio išnašoje V. Trumpa rašo: "Dr. Jonas Grinius tame pačiame Drauge paskelbė ilgutėlį straipsnį, apie "dėmes šviesioje Vaižganto kūryboje". Teisingai J. G. mano, kad lig šiol per daug buvo keliamos šviesiosios Vaižganto kūrybos pusės, tačiau visiškai nesuprantama, kodėl austru, keršto, žmogžudysčių ir panašių reikišnių pavaizdavimas literatūroje reikėtų vadinti dėme. Juk tada beveik visa Šekspyro kūryba būtų viena didelė dėmė. Mums gi atrodo, kad čia Trumpa truputį Griniaus nesupratus ar net nenorėjęs suprasti. Juk dėl žmogžudysčių vaizdavimo Grinius visai nenori nuvertinti nei Šekspyro, nei Vaižganto kūrybos, jo pavartotą "dėmės" sąvoką čia negalima aiškinti kokia nors literatūrinės vertės mažinimo prasme. "Dėmės" sąvoką Grinius vartoja ne kaip literatūrinį svarstį, o tik kaip nuorodą į vaizduojamo fakto turinį santykyje su žmogaus sąžine ir su visuotinėmis etikos normomis visuomenėje. Šia prasme Roskolnikovo įvykdytą žmogžudystę, kaip dėmę, jaučia ir pats žmogžudys, kaip dėmę ją vertina ir visuomenė, nors dėl jos niekas nenuvertina paties Dostojevskio kaip rašytojo. Nenuvertina dėl žmogžudystės "Nebylyje" Vaižganto, kaip rašytojo, ir Grinius, kaip norėtų priešingai skaitytoją įtaigoti Trumpa.

Kitoj savo straipsnio vietoj V. Trumpa, ironizuodamas mūsų čionykštį gyvenimą ir jo intencijas, norėtų neva į Vaižgantą lūpas įdėti tai, ko anas ir Trumpai pripažįstant ne vien Vaižganto kritiškumą, bet ir jo tolerantiškumą) tikrai nebūtų sakęs: Trumpa rašo:

"Vaižgantui niekados nekilo dilemos: Selma ar Dainava. Jis būtų pasakęs: ir Selma ir Dainava, kaip jūs jas suprantate, yra Amerikos barščiai ir tegu Amerika juos srebja. Nei gražiais pavadinimais, nei paštinku, šauli, birutių ar šatrijų pavadinimais jūs neperkelsite lietuviškos dilemos į Ameriką".

Kam gi čia prireikė V. Trumpai suminėti tokioje potekstėje višą eilę čionykštųjų mūsų organizacijų vardų ir kodėl ta eilė nepratė dar, sakykime, kad ir santarčiai? Negi jų pavadinimas būtų Trumpai jau negražus? Ką norėjo pasakyti V. Trumpa, sugrįždamas ir toj pačioj plotmėj surikiuodamas paštinkus

ir šatriječius? Prisidengdamas čia Vaižgantui, Trumpa kaip tik norėjo pastaruosius nuvertinti. Tiesiog nesinori tikėti, kad istorikas V. Trumpa taip mažai žinotų ne tik, kas buvo seniau, bet ir kas vyksta dabar. Šiaip istoriko V. Trumpos savos specialybės straipsniai periodikoje yra visada įdomūs pasiskaityti. Ypač dar ir dėl to, kad jis nėra vien tik sausas istorikas inventorizatorius, bet ir kultūrinių aspektų nagrinėtojas mūsų gyvenimo raidoje. Tėdėl jis, be abejo, žino, kad ateitinių mūsų draugija šatrija buvo prof. V. Mykolaičio-Putino ir prof. J. Ereto rūpesčiu įkurta 1926 metais Lietuvos universitete, Kaune, kad jai priklausė ir priklaus visą eilę žymių mūsų kultūrinio gyvenimo žmonių — rašytojų, menininkų, mokslininkų: A. Vaičiūnaitis, J. Ambrazavičius, A. Maceina, Bern. Brazdžionis, J. Girmius, J. Grinius, V. Ramonas, A. Salys, V. Jonuškaitis, J. Lingis J. Grušas, J. Keliuotis, K. Zoromskis, J. Augaitytė, A. Kučingis, Ig. Skrupskelis ir daugelis kitų. Ir ne tik seniau Lietuvoje, bet ir dabar išeivijoje. Juk net ir tos gilius pėdsakus mūsų literatūriname gyvenime palikusios poezijos antologijos "Žemė" pasirodymas čia Amerikoje buvo daugiausia šatrijų kūrybos vaisius: iš šių autorių keturi yra šatriječiai: J. Girmius, A. Nyka-Niliūnas, V. Mačernis ir K. Bradūnas. "Šatrija" ir šiandien išeivijoje yra gyva. Juk tokioje Chicagoje ir dabar vyresnieji ir jaunesnieji — studentai šatriječiai savo kūryba, literatūros vakarų, koncertų, meno parodų, simpoziumų bei knygų pristatymų rengimu labai sėkmingai reikišiasi.

Tad ir kyla klausimas, ar teisingas yra mūsų istorikas, kai šatriječius visai kitos plotmės ir visai kitokių rezultatų kultūrinę veiklą suplaa aiškioj menkavertškumo aliuizoj su paštinku ir kitų veikla. Negi V. Trumpai sunku atleisti tą šatrijetiškos dvasios žmonių "nusikaltimą", kad jie daug kur yra geri varžovai kitoms kultūrinių užmojų organizacijoms.

• **AMERIKIETIS** Bruce Campbell, iš Rochesterio universiteto, gerai pramokęs lietuvių kalbos, išvertė gana ilgą, užimančią 27 puslapius, Aloyzo Barono novelę "Išdžiūvus lanka". (The Scorched Meadow). Tai novelė iš to paties vardo pernai išėjusio novelių rinkinio. Ape latvių poeziją rašo Dostojevskio kolegijos prof. Valda Mengaile. Studijiniame straipsnyje sumini eilę autorių, kaip Astride Ivaska, Gunars Salins, Lizards Tauns ir kt.

Žurnalas yra 90 psl. ir jo gale yra Lietuvių ir lietuvių lietuvių anglų kalba leidinių katalogas. Tai leidiniai, kuriuos galima įsigyti, kaip skelbiama, Lituanus tarnybos žmonių: Lituanus Book Service, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Žurnalo administracijos ir redakcijos taktininkas yra Jonas Kučėnas, savo sumanumu sugebėjęs išvesti žurnalą iš daugelio sunkumų ir toliau juo nuolat džiūti besirūpinantis. Techninė redaktore yra Zina Morkūnienė. Redaktoriais, kaip žurnalo metrinkoje minėjome, yra Rochesterio universiteto prof. Ant. Klimas ir Carolinas, Columbia, universiteto prof. Kestutis Skrupskelis. Dr. Ant. Klimas, jau dvidešimt metų bedirbantis universitete, puikiai žino, ko iš tokio žurnalo inteligentas amerikietis skaitytojas reikalauja. Būdami amerikietiškuose intelektualų vandenynuose abu redaktoriai gerai jaučia, kas gali būti idomu kitataučiams. Žurnalo išplatina ma arti 5000, iš to skaičiaus apie 4000 išsiuntinėjami užsienyje. Žurnalas patenka ir už geležinės uždangos, net ir į komunistinę Kiniją, be abejo, ir į pavergtą Lietuvą. Moderniai redaguojamas ir patrauklus išvaizdos žurnalas yra puikus mūsų mokslo ir meno propaguotojas svetimiesiems.

(L. G.)

• **METMENYS**, 1971 m. Nr. 21. Jaunosios kartos kultūros žurnalas. Leidžia Metmenų bendrovė. Vyriausias redaktorius: Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania. Administracijos adresas: 2606 Princeton Ave., Evanston, Ill. 60021. Keturių žurnalo numerių prenumerata — 10.00 dol., garbės pre-

numerata — 15.00 dol., šio numerio kaina — 3.00 dol.

ir šatriječius? Prisidengdamas čia Vaižgantui, Trumpa kaip tik norėjo pastaruosius nuvertinti. Tiesiog nesinori tikėti, kad istorikas V. Trumpa taip mažai žinotų ne tik, kas buvo seniau, bet ir kas vyksta dabar. Šiaip istoriko V. Trumpos savos specialybės straipsniai periodikoje yra visada įdomūs pasiskaityti. Ypač dar ir dėl to, kad jis nėra vien tik sausas istorikas inventorizatorius, bet ir kultūrinių aspektų nagrinėtojas mūsų gyvenimo raidoje. Tėdėl jis, be abejo, žino, kad ateitinių mūsų draugija šatrija buvo prof. V. Mykolaičio-Putino ir prof. J. Ereto rūpesčiu įkurta 1926 metais Lietuvos universitete, Kaune, kad jai priklausė ir priklaus visą eilę žymių mūsų kultūrinio gyvenimo žmonių — rašytojų, menininkų, mokslininkų: A. Vaičiūnaitis, J. Ambrazavičius, A. Maceina, Bern. Brazdžionis, J. Girmius, J. Grinius, V. Ramonas, A. Salys, V. Jonuškaitis, J. Lingis J. Grušas, J. Keliuotis, K. Zoromskis, J. Augaitytė, A. Kučingis, Ig. Skrupskelis ir daugelis kitų. Ir ne tik seniau Lietuvoje, bet ir dabar išeivijoje. Juk net ir tos gilius pėdsakus mūsų literatūriname gyvenime palikusios poezijos antologijos "Žemė" pasirodymas čia Amerikoje buvo daugiausia šatrijų kūrybos vaisius: iš šių autorių keturi yra šatriječiai: J. Girmius, A. Nyka-Niliūnas, V. Mačernis ir K. Bradūnas. "Šatrija" ir šiandien išeivijoje yra gyva. Juk tokioje Chicagoje ir dabar vyresnieji ir jaunesnieji — studentai šatriječiai savo kūryba, literatūros vakarų, koncertų, meno parodų, simpoziumų bei knygų pristatymų rengimu labai sėkmingai reikišiasi.

Tad ir kyla klausimas, ar teisingas yra mūsų istorikas, kai šatriječius visai kitos plotmės ir visai kitokių rezultatų kultūrinę veiklą suplaa aiškioj menkavertškumo aliuizoj su paštinku ir kitų veikla. Negi V. Trumpai sunku atleisti tą šatrijetiškos dvasios žmonių "nusikaltimą", kad jie daug kur yra geri varžovai kitoms kultūrinių užmojų organizacijoms.

• **AMERIKIETIS** Bruce Campbell, iš Rochesterio universiteto, gerai pramokęs lietuvių kalbos, išvertė gana ilgą, užimančią 27 puslapius, Aloyzo Barono novelę "Išdžiūvus lanka". (The Scorched Meadow). Tai novelė iš to paties vardo pernai išėjusio novelių rinkinio. Ape latvių poeziją rašo Dostojevskio kolegijos prof. Valda Mengaile. Studijiniame straipsnyje sumini eilę autorių, kaip Astride Ivaska, Gunars Salins, Lizards Tauns ir kt.

Žurnalas yra 90 psl. ir jo gale yra Lietuvių ir lietuvių lietuvių anglų kalba leidinių katalogas. Tai leidiniai, kuriuos galima įsigyti, kaip skelbiama, Lituanus tarnybos žmonių: Lituanus Book Service, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690. Žurnalo administracijos ir redakcijos taktininkas yra Jonas Kučėnas, savo sumanumu sugebėjęs išvesti žurnalą iš daugelio sunkumų ir toliau juo nuolat džiūti besirūpinantis. Techninė redaktore yra Zina Morkūnienė. Redaktoriais, kaip žurnalo metrinkoje minėjome, yra Rochesterio universiteto prof. Ant. Klimas ir Carolinas, Columbia, universiteto prof. Kestutis Skrupskelis. Dr. Ant. Klimas, jau dvidešimt metų bedirbantis universitete, puikiai žino, ko iš tokio žurnalo inteligentas amerikietis skaitytojas reikalauja. Būdami amerikietiškuose intelektualų vandenynuose abu redaktoriai gerai jaučia, kas gali būti idomu kitataučiams. Žurnalo išplatina ma arti 5000, iš to skaičiaus apie 4000 išsiuntinėjami užsienyje. Žurnalas patenka ir už geležinės uždangos, net ir į komunistinę Kiniją, be abejo, ir į pavergtą Lietuvą. Moderniai redaguojamas ir patrauklus išvaizdos žurnalas yra puikus mūsų mokslo ir meno propaguotojas svetimiesiems.

(L. G.)

• **METMENYS**, 1971 m. Nr. 21. Jaunosios kartos kultūros žurnalas. Leidžia Metmenų bendrovė. Vyriausias redaktorius: Vytautas Kavolis, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania. Administracijos adresas: 2606 Princeton Ave., Evanston, Ill. 60021. Keturių žurnalo numerių prenumerata — 10.00 dol., garbės pre-

numerata — 15.00 dol., šio numerio kaina — 3.00 dol.

ir šatriječius? Prisidengdamas čia Vaižgantui, Trumpa kaip tik norėjo pastaruosius nuvertinti. Tiesiog nesinori tikėti, kad istorikas V. Trumpa taip mažai žinotų ne tik, kas buvo seniau, bet ir kas vyksta dabar. Šiaip istoriko V. Trumpos savos specialybės straipsniai periodikoje yra visada įdomūs pasiskaityti. Ypač dar ir dėl to, kad jis nėra vien tik sausas istorikas inventorizatorius, bet ir kultūrinių aspektų nagrinėtojas mūsų gyvenimo raidoje. Tėdėl jis, be abejo, žino, kad ateitinių mūsų draugija šatrija buvo prof. V. Mykolaičio-Putino ir prof. J. Ereto rūpesčiu įkurta 1926 metais Lietuvos universitete, Kaune, kad jai priklausė ir priklaus visą eilę žymių mūsų kultūrinio gyvenimo žmonių — rašytojų, menininkų, mokslininkų: A. Vaičiūnaitis, J. Ambrazavičius, A. Maceina, Bern. Brazdžionis, J. Girmius, J. Grinius, V. Ramonas, A. Salys, V. Jonuškaitis, J. Lingis J. Grušas, J. Keliuotis, K. Zoromskis, J. Augaitytė, A. Kučingis, Ig. Skrupskelis ir daugelis kitų. Ir ne tik seniau Lietuvoje, bet ir dabar išeivijoje. Juk net ir tos gilius pėdsakus mūsų literatūriname gyvenime palikusios poezijos antologijos "Žemė" pasirodymas čia Amerikoje buvo daugiausia šatrijų kūrybos vaisius: iš šių autorių keturi yra šatriječiai: J. Girmius, A. Nyka-Niliūnas, V. Mačernis ir K. Bradūnas. "Šatrija" ir šiandien išeivijoje yra gyva. Juk tokioje Chicagoje ir dabar vyresnieji ir jaunesnieji — studentai šatriječiai savo kūryba, literatūros vakarų, koncertų, meno parodų, simpoziumų bei knygų pristatymų rengimu labai sėkmingai reikišiasi.

• **AMERIKIETIS** Bruce Campbell, iš Rochesterio universiteto, gerai pramokęs lietuvių kalbos, išvertė gana ilgą, užimančią 27 puslapius, Aloyzo Barono novelę "Išdžiūvus lanka". (The Scorched Meadow). Tai novelė iš to paties vardo pernai išėjusio novelių rinkinio. Ape latvių poeziją rašo Dostojevskio kolegijos prof. Valda Mengaile. Studijiniame straipsnyje sumini eilę autorių, kaip Astride Ivaska, Gunars Salins, Lizards Tauns ir kt.

RUSIJOS TEATRAI "VASAROJA" LIETUVOJE

Kiekvienos vasaros tradicija Vilniuje: vienas po kito čia gastoliuoja Sovietų Sąjungos kelių miestų ir dramų teatrai. Birželio mėn. — Maskvos M. Jermolovos dramos teatro gastrolės, liepos mėn. į Vilnių atvyksta Volgodos teatras, o rugpjūčio mėn. — Cerniovo dramos aktorai. (E.)

VILNIEČIŲ OPEROS PAJEGOS BULGARİJOJE

Birželio mėn. pradžioje Bulgarijoje, Rusės mieste, operos teatre iš Vilniaus atvykęs R. Geniušas dirigavo tris operas: "Rigoletto", "Don Carlos" ir "Traviatą". Dalyvavo vilniečiai solistai: N. Ambrazių, E. Čudakova, V. Daanoras, V. Nreika ir K. Šilgalis. (ELTA)

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti jums naudingi ir ateityje. **Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00**

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
490 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE 384-4228

DENGIAME STOGUS

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.

T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.

S T O G E L I A I
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų.

Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.

Apkalame aluminijum medines namo dalis.

KOSTAS BUTKUS
Telef. — PROspect 8-2781

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **5%**

Mokamas už Vieną Metų Certificate sąskaitas. Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendų mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS PIRMADIENIŠKAI KETVIRTAD. ANTRADIENIŠKAI PENKTDIENIŠKAI. ŠEŠTADIENIŠKAI IR SEKUNDADIENIŠKAI.

Perskaitytė Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

foto V. MAŽELIS

* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Muziejais **retenybė**

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKU PRISIMINIMAI:
Dar trimeis pardavinami baigiantis pranykti lietuviški monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prezidentas.
A. Smetona ir kitos. Kainorastis parengė P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

Dailininkas Antanas Tamošaitis apie mūsų tautinius rūbus

J. DAINAUSKAS

Sekmadienį, gegužės 30 d. Lietuvių tautinio instituto suvažiavimo dalyvių bendrųjų pietų metu Chicagoje dail. Antanas Tamošaitis kalbėjo apie "Lietuvių tautinius drabužius". LI prezidentas dr. V. Maciūnas, pristatydamas prelegentą, nurodė, kad A. Tamošaitis yra dailininkas, puoselėjęs savo darbuose lietuvių liaudies bruožus; jis buvęs dėstytojas Kauno Meno mokyklos, Kauno Taikomosios dailės instituto, Dotnuvos Žemės ūkio akademijos, Vilniaus Dailės akademijos Pedagoginės katedros vedėjas. Iš-eivijoje — Freiburge "Ecole Beaux Art et Metier" audinių studijos vedėjas ir Montrealyje YMC-CA Academy of Art and Craft direktorius. Greta viso to, arba gal "lygiomis", įvairiose parodose vis pateikia naujus savo tapybos bei grafikos darbus.

A. Tamošaitis nuo 1926 iki 1938 m. yra rinkęs M. K. Čiurlionio galerijai ir Lietuvos Žemės ūkio rūmams — Sodžiaus muziejui liaudies meno eksponatus. Prof. P. Galaunė "Muziejininko novelės" (1967) rašo: "... ekspedicijai surengtai 1928 m. vadovavo dail. A. Tamošaitis. Jis (tada) medžiagą rinko Biržų - Pasvalio aps. ir, gal būt, surinktų eksponatų skaičiumi buvo pati gausiausia..." 1931-39 m. Žemės ūkio rūmai išleido jo parengtas "Sodžiaus meno" 1-8 knygas ir, be to, dar keletą atskirų leidinių. Jo liaudies meno veiklai įrašyti "Encicl. of World Art" V-me tome ir t. t.

Didžiausi A. Tamošaičio nuopelnai lietuvių tautinių drabužių srityje. Jis ne tik juos telkė, bet taip pat aprašė, sugrupavo apylinkėmis, paruošė spalvotus jų piešinius, išmokė virtinę kaimo audėjų juos austi. A. Tamošaitis iš viso išpopuliarino mūsų tautinių drabužių idėją. Jei šandien tautiniai drabužiai taip plačiai dėvimi, tai yra gera dalimi Tamošaičio nuopelnas. Pagal jo tautinių drabužių projektus pastatyta St. Šimkaso opera "Pagirėnai", nes jis pirmas sugebėjo moksliniu pagrindu apibendrinti etnografinius tautinio kostiumo tipus.

Paskaitoje A. Tamošaitis davė mūsų tautinių drabužių tyrinėjimo istorinę apžvalgą, nurodydamas, kad a) juos stengiamasi rekonstruoti iš archeologinių iškasenų, rašytinių šaltinių, graviūrų, senų žmonių pasakojimų, liaudies dainų, vestuvinių apeigų aprašymo, senovinių drabužių išlikusių originalų ir rekonstrukcijų iš skiautėlių bei įvairių medžiaginių liekanų; b) Lietuvių tautiniai drabužiai reikalingi: antropologiniui atžvilgiu, etnografiniui — liaudies dailės, taikomosios dailės, madų istorijos, tekstilės istorijos, scenos veikalams, teatrui, filmui, istoriniams leidiniams, dainų, šokių bei tautos šventės, tautinių šokių ansambliams, festivaliams, lėlių kolekcijoms ir t. t.

Lietuvių tautinius drabužius galima skirstyti į a) aukštojo luomo (karalių, kunigaikščių, didikų, kilmingųjų), b) karių, c) miestiečių, d) amatininkų ir e) sodiečių. Aukštojo luomo, didikų, karių, o dalinai ir miestiečių senovėje dėvėti drabužiai, neabejotinai ir Lietuvoje buvo kaip ir savo laiko Europos atitinkamų luomų drabužiai (juk Burgundijos riteris Ghillebert de Lannoy, lankydamsis Vytauto laikų Trakuose bei Vilniuje, pastebėjo, kad dvaro moterys apsirengusios panašiai kaip ir Pikardijos prancūzės). Specifiniai — mūsų krašto tautiniai drabužiai tai sodiečių rūbai.

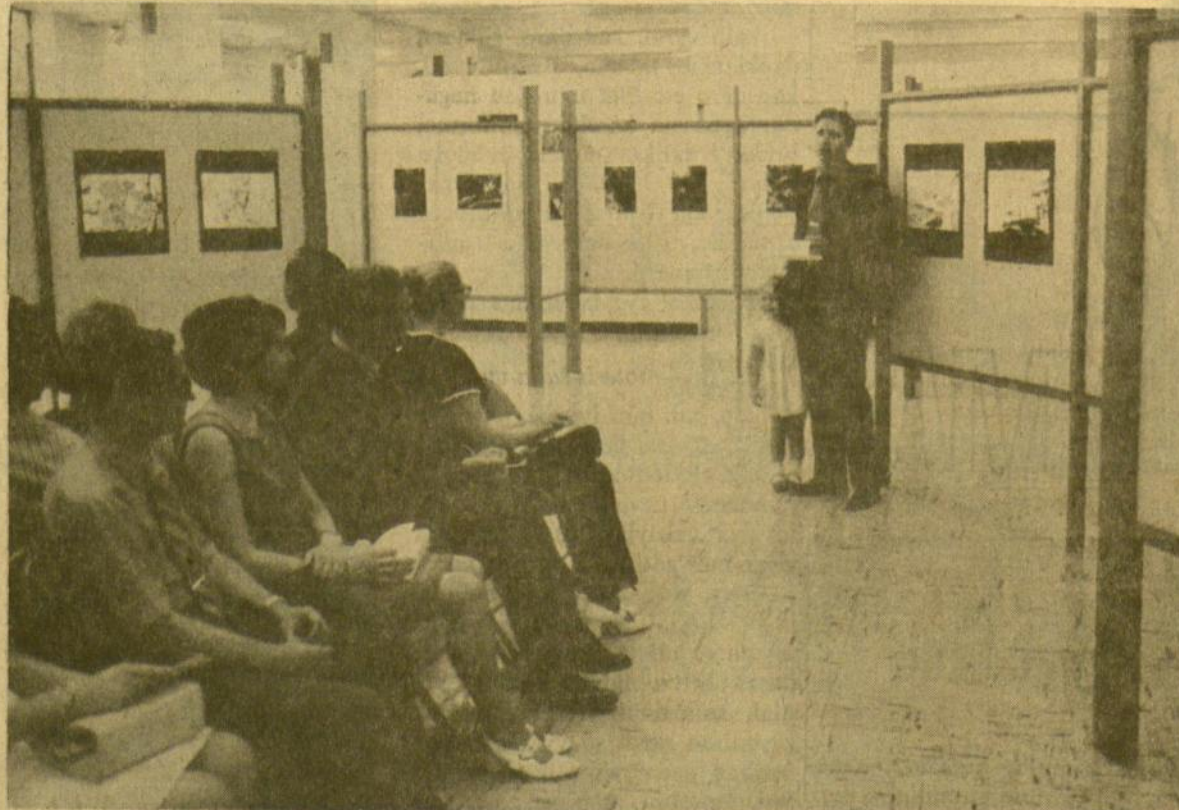
Priešistorinių laikų lietuvių drabužius tik dabar bandoma rekonstruoti, daugiausia pasiremiant įkapėse išsilaikiusiais au-deklų gabalais bei drabužių papuošalais. Daugelis raštų ar jų motyvų, šiuo metu plačiai aptinkamų lietuvių juostose, audiniuose, medžio drožiniuose ar net liaudies architektūros detalėse, jau galima pastebėti primykstės bendruomenės santvarkos, jos irimo laikotarpio ir ypač feodalizmo periodo archeologiniuose radiniuose. Iš to mato ypač perimti įvairiausi geometriniai motyvai: taškučiai, trikampėliai, langučiai, kryžukai, vingeliai, žvaigždutės, saulutės ir kit.

Iki mūsų laikų lietuvių istoriniai tautiniai drabužiai bemaž visi lietuvių netyrinėti. 1560 m. Heldt'o albume yra pateiktas (Nr. 3) piešinys su užrašu: "Eine Litausche Bauerin", kuriame pavaizduota moteris su tamsia trumpinuke, juoda prijuoste ir šviesiu sijonu. Theodor Leppner knygoje (parašytoje 1690 m., bet išleistoje tik 1744 m.), tituliniam psl. rodoma Prūsų lietuvių šeima, apsirengusi XII amž. pabaigos drabužiais. Nemaža medžiagos randam ir M. Praetoriaus (1635-1701), E. Gisevijaus (1798-1880), O. Glagau (1834-1892) ir kitų veikaluose, jų iliustracijose.

Kiek daugiau yra medžiagos, aprašančios mūsų tautinius drabužius visumoje ar kurią nors jų dalį. E. Gisevijus, aprašydamas "Tilžiškių lietuvininkų" pervedimą, t. y. dalį vestuvinių apeigų, vienoje vietoje (Lietuviniškai, Vilnius, 1970 m., 161 p.) rašo: "... prie sėdinčios priejo viena moteris, marmėdama kažkokią formulę, pasilenkė ties jais ir nuėmė jai nuo galvos gužės papuošalą (šis pavadinimas išliko dar iš pagonystės laikų, vedamas iš kelio žinovės, palydėjimų ir kelionių deivės Gužės vardo; tas vardas užtiknamas ir kai kuriose dainose). Dabar nuotakos kasos buvo paleistos, išpintos, ir plaukai glotniai šukuojami, sykiu ir rauda pasmarkėjo; paskui plaukus vėl sutvarkė taip, kad būtų visam laikui paslėpti nuo akių, nesgi dabar galva gavo naują gaubtą, būtent, didelę medvilninę skara, apmurturiuotą tarsi turbanas ir visai nepaliekančią matyti plaukų; be šios skaros moteriai nedera rodytis žmonėse. Beje, moterų galvos dangą nevienoda visose apylinkėse ir, pavyzdžiui, skirtinga ragainiškiems ir klaipėdiškiems..." Iš tokių ir panašių aprašymų, senuose veikaluose ar ir dainose bei pasakose randamų drabužių suminėjimų irgi išrinkta daug medžiagos mūsų senų drabužių rekonstrukcijai.

Mūsų tautinių drabužių audimo technika labai įvairi. Bemaž kiekvienas drabužio dalies au-deklas kitaip išaustas, turi specifinę techniką, susietą su audinio paskirtimi. Priedui, paskiros vietovės turi savo atskirą techniką (žinoma, čia reikia pridėti paskirų audėjų išradimų, įmantumą). Tautinių drabužių audiniai raštuoti, labai turtingi raštų įvairumu. Iš viso, audžiant audinius drabužiams, mėgiamas įvairumas, nors prilaikoma tradicijų, daugiau ar mažiau pasireiškiančių paskirose vietovėse.

Spalvos lietuvių taut. drabužių yra kontrastinės. Taip pat kontrastiniai yra ir raštai, paskiros drabužių dalys ir jų motyvai. Labai vaizdžiai tai aprašo P. Galaunė (Lietuvių liaudies menas, 1930, 268 p.): "Tulpinių raštų variacija atsiikiama ritmišku rašto visumos bei atskirų jo elementų

Iš Alg. Grigaičio foto parodos pristatymo birželio 13 d. Čiurlionio galerijoje, Chicago. Kalba pats parodos autorius — Algirdas Grigaitis.

Kultūrinė Kronika

PROF. DR. S. KOLUPAILOS MONOGRAFIJA ĮPUSĖTA

Buv. VD Universiteto adj. prof. Juozas Danys - Daniliauskas jau parašė 34 psl. studiją apie prof. Kolupailos mokslo darbus. Biografinės ir atsiminimų medžiagos gauta iš p. J. Kolupailienės, prof. Št. Dirmanto, kun. dr. J. Prunskio, inž. Ks. Kauno, prof. J. Brazaičio, inž. R. Baublio ir kt. Red. Br. Kviklų rašo apie prof. Kolupailos veiklą su skautais, o inž. J. Danys baigia ruošti bibliografiją 1918—1943 metų. Leidinį redaguoja inž. J. Gimbutas. Leidėjai — Akad. Skautų filisteriali.

APIE PROF. J. ZILEVICIŲ LIETUVOJE

Prof. Juozo Zilevičiaus, Liet. Muzikologijos archyvo vadovo Chicagoje, nuopelnai lietuvių muzikai įvertinti ir okup. Lietuvos spaudoje. "Literatūros ir Meno" savaitr. geg. 1 d. laidoje (18 nr.) paskelbė apie prof. Zilevičių Juozo Gaudrimo šiltą straipsnį — Dirbęs visuose baruose". Rašoma, kad "meilė liaudies dainai, išpuoselėta Petrogrado konservatorijoje, lydi Zilevičių per visą gyvenimą". J. Gaudrimas baigia, dėkodamas Zilevičiui "už visą, ką jis padarė gera lietuvių muzikai". (ELTA)

kartojimu. Kompozicijos lygsvara išlaikyta net tada, kada žiursto dunge raštų "pribarstyta" tiek, jog iš karsto jie atrodo chaosas. Dėl to žiurstas ir virsta tokiu meno objektu, kuriuo kartais atsigerėti negalima. Akį glosto tai rašto forma, tai spalvingumo gama. Rodos viskas čia naivu: matai at-rastą spalvingą svajonę, primenančią tolimos dainos aidus".

Būdingieji senovinių lietuvių tautinių drabužių bruožai: visos drabužių dalys pačių sodiečių gamintos iš namie verptų, baltintų ir daugiausia augalinių dažais dažytų verpalų. Pats iškilmingiausias pasirodymas su tautiniais drabužiais būdavo per vestuves. Aplamai moterų tautiniai drabužiai daug įvairesni už vyrų. Tautiniai drabužiai, vis dėlto, niekad nėra buvę lyg uniforma: tai buvo išėiginis drabužis, kaskart keičiant, įvairinant jo dalis ir ieškant vis naujų estetiškų derinimo būdų.

Paskaita buvo paįvairinta apie 200 skaidrių parodymu, be kurių ir šis laikraštis jos aprašas daug ko netenka.

LENKIJOSJE APIE LIETUVĄ

Balstogės Mokslo draugija išleido du stambius toms, skirtus Balstogės miesto istorijai: "Studia i materialy do dziejow miasta Bialogostoku", tomai I ir II, 1970 m. Pirmame tome apžvelgiama Balstogės istoriniai laikai (nuo proistorės iki 1939 m.), II tome — laikotarpis nuo 1939 iki 1964 metų. Lietuvą lie-

BRIGHTON
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME LOANS INSURED SAVINGS

Serving the Lithuanian Community 67 years with personal attention.
4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

EXPERT BODY WORK

PROGRESS-PAŽANGA
COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Patalsymas.
Transmissions — Dažymas — Motoro — Karoserijos (Body) ir Sparnų darbas
2637 W. 47th St., tel. 523-1249
Chicago, Illinois 60632

Dabar yra pats geriausias laikas
išigyti nuosavus namus,
pasinaudojant mūsų
sumažintu nuošimčiu
ant preferuotų
paskolų.

Saint Anthony's Savings

Darbo Valandos —
Kasdien nuo 9:00 iki 5:00;
Pirmadieniais nuo 9:00 iki 8:00; Šeštadieniais nuo 9:00 iki 1:00; Trečiadieniais uždaryta.

1447 South 49th Court / Cicero, Illinois 60650 / Phone 656-6330

cija), tai didelis įnašas į Lietuvos istoriją. Paminėtinas ir Leon Kiewitz darytas "Sprawy lotewskie w taltylekiej pglitye Niemiec w latach 1914—1919", Poznań, 1970, 254 psl. Čia nagrinėjamas lietuvių klausimas Vokietijos Pa-baltijo politikoje, 1914—1919 m. Vietomis paliečiama ir Lietuva (LTA)

BRENNERIO SIMTMEČIS

Chase Manhattan Banko pinigų muziejuje, New Yorke, birž. 12—18 d. įvyko iš Lietuvos kilusio Viktoro Dovydo Brennerio paroda, kurioje buvo išstatyta apie 100 tų skulpterių ir medalių o darbu. Paroda buvo skirta paminėti šimto metų sukaktį nuo Brennerio gimimo. Jis ypač žinomas Amerikos cento monetos sukūrimu.

Ta proga "New York Times" birž. 6 d. įsidėjo ilgą straipsnį apie Brennerį, pažymėdamas, kad jis buvo gimęs 1871 m. birž. 12 d. Lietuvoje. Brennerio sukurtasis centas susilaukė daugiausia reprodukcijų: jo buvo išleistas 62 laidos, iš viso daugiau kaip 50 bilijonų centų.

Parodą suruošė Meno medalių kolektorių sąjunga. Parodoje buvo išstatyta Brennerio su-kurtos medonos, medaliai medallionai, plaketės, lentos. "N. Y. T." straipsnyje pažymima, kad Brenneris buvo mokinyas savo tėvo, kuris gamino antspaudas. Būdamas 18 m. rimčiaus, jis atvyko į New Yorką ir tapo graviruotojas, mokėsi pas brange-nybių gamintojus, pas prof. S. Oettingerį, kol pats savarankiškai ėmėsi skulptūrinių ir kitų darbų. Studijų pagilinti buvo iš-vykę į Parvžų. Kuriant meda-lius jam yra pozavęs prezid. Teodoras Rooseveltas ir kitos garseybės.

• M. K. Čiurlionio dailės mu-ziejuje Keune gegužės mėn. pa-baigoje atidaryta nuolatinė dai-lininko skulptoriaus Pe ro Rim-šos, mirusio 1961 m., kūrybos ekspozicija. Išstatyta daugiau kaip 70 darbų.

GELES

Vestavėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZAUSKŲ
Beverly Hills Gėlynėlia
2442 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GRevehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

Moterų vaidmuo visuomeniniame gyvenime

Pasaulio Tvrėjas, baigdamas savo darbą, sukūrė žmogų. Jis paėmė žiupsnį žemės ir sutvėrė vyrą, duodamas jam vardą Adamas. Tačiau pastebėjęs, kad tas jo kūrinys yra vienišas ir net rojuje gyvendamas liūdi, jį užmigdė ir iš jo šonkaulio sukūrė moterį — levą.

Taip Sv. Rašte mes skaitome apie pirmųjų žmonių atsiradimą pasaulyje. Įsigilinus į šią pasaulio istorijos lapą, kyla keletas klausimų, būtent:

1. Kodėl Kūrėjas sutvėrė ne panašų Adamui kitą vyrą, jam draugą, bet moterį?

2. Kodėl moteriai panaudojo kitą medžiagą — ne žemės žiupsnį, ne medžio gabalą, bet kaulą?

Kodėl tą kaulą išėmė iš Adamo šono? Pažvelgus į žmonijos rutuliojimąsi, tenka konstatuoti, kad Kūrėjo visa tai buvo padaryta tiksliai, sąmoningai, giliai apgalvotai ir prasmingai, nes tik Dievo kūryba tokia ir tegalėjo būti.

Tad nors Dievo kūrybos vainikas — žmogus yra dviejų prigimtų — vyro ir moters, tačiau lygiai vienodos vertės, nes nemirtingą sielą Kūrėjas jiedviems įkvėpė tą pačią.

Tad skirtinga kūnų medžiaga, skirtinga jų prigimtis, lemia ir skirtingą jų užduotį žemėje.

Primestoji „lygybė“ ir „privilegijos“.

Ir kaip klysta tie, kurie tvirtina, kad moteris visur yra lygi vyrui. Ypač, kada jie tą „lygybę“

JULIJA CEPULYTĖ -
DRAUGELIENĖ,
Sao Paulo Brazilija

nori įžiūrėti bei įgyvendinti pasaulyje. Toks tvirtinimas iškreipia moters prigimtį, jos paskirtį ir žaloja Kūrėjo valią.

Tiesiai kalbant, aš čia turiu mintyje neva tuos tariamus mūsų „geradarius“, (ar net „geradares“), kurie sakosi norį mus išvaduoti iš vyrų „jungo“, iš šeimos

židinio vargų ir suteikti visas, neva, tik vyrų dabar turimas privilegijas. Tačiau, kaip gaila, kad tos „privilegijos“ mums moterims virsta dar sunkesniu (kartais šimteriopai) jungu. Moteris verčia dirbti pačius sunkiausius, sveikatai (ir prigimčiai) kenksmingus darbus Sibiro taigose, anglių kasyklose, statyboje ir pan., o tuo pat metu mums atima šventąją motiniškumo teisę ir džiaugsmą auginti kūdikius ir puoselėti jauku šeimos židinį. O būna net to-

Pasaulio Moterų tarybos sukaktuvinėse iškilmėse gegužės 23 d. P. M. T. pirmininkė skaito pagerbimo lapą, skirtą dr. Marion Mill Preminger, Gabono gen. komului. Iš kairės į dešinę — Vilko pirm. dr. J. K. Valiūnas, Estijos gen. konsulas Ernst Jaakson, Gabono gen. konsulas dr. Marion Mill Preminger ir P. M. T. pirm. Galia Žilionienė.

Nuotr. L. Tamošaitis

Versalio virtuvė Liudviko XIV laikais

— Kapitone, jei jūsų kalakutai nepasitaisys, tai aš jus degraduosiu ir pastatysiu kuopos gale, — pasakė karalius Liudvikas XIV, lankydamas netoli Versalio esantį kalakutų ūkį. Tai žinoma, kiek karalius — saulės anuo metu vertino gerą valgį, puotavimą ir apskritai gastronomiją. Ir iš tikrųjų, karaliaus dvaras tada švietė ne tik Prancūzijai, bet ir visai Europai. Šalia visų kitų menų dvare, ypač klestėjo gastronomijos menas. Dvaro kulinarija tada buvo pasiekusi savo įvairumą, gausybę bei ištaigingumą kulminacini punkta. Nuo dvaro stengdavosi neatsilikti ir Prancūzijos didikai. Mokėjimas svečius kuo iškilmingiau ir išaigingiau pavaišinti buvo kiekvieno didiko garbės reikalas ir jo namus dažnai puošdavo Cordon Bleu atsižymėjimas. Iš šios tradicijos vėliau ir išsivystė garsioji Paryžiaus l'Ecole du Cordon Bleu, kuri ilgą laiką buvo Meka viso pasaulio gastronomams.

Karalius ir Molieras

Dabar, grįžtant prie karaliaus dvaro, pažiūrėkime, kaip pats karalius Liudvikas XIV pietaudavo. Dvaro kronikininkai aprašo

STEFANJA STASIENĖ

tris valgių tiekimo būdus:

1. Grand couvert, tai formalūs valstybiniai pietūs užsienio diplomatomams bei valdovams pagerbti. Šiuose pietuose dalyvavo su svečiais ir visa karališkoji šeima. Tų pietų metu buvo griežtai laikomasi protokolo, net kėdžių atžvilgių buvo prisilaikoma griežtos tvarkos. Pvz., kėdės su atramom galėjo naudoti tik pats karalius ir užsienio suverenai, visi kiti svečiai ir šeima naudojo tik padedamas kėdes be atramų.

2. Petit couvert — mažesni pietūs, kuriuose karalius ir su keleta svečių valgydavo. Į tokius pietus dažnai pasikviesdavo jo žinomi ano meto rašytojai, teatrois bei kitus svarbesnius dvaro asmenis.

Parmėtinai įvykis su karaliu Molieru Karalius žinojo, jog Molieras dvarui dažnai ignoruojamas už tai, kad jis drįsta pats ir scenoje pasirodyti, nutarė jo autoritetą dvariečių tarpe pakelti ir pasikviesti jį pietums. Pasisodinęs jį šalia sa-

vęs dvariečių akyse, pasidalino su juo keptą viščiuką, sakydamas: „Užkąskime dabar prieštaliai...“ Aišku, toks familiarus karaliaus pasielgimas Molierą padarė artimiausiu karaliaus draugu ir dvariečiai turėjo prieš Molierą nusilenkti.

3. Tiekimo būdas tres petit couvert. Tai visiškai privatus patiekimas pietų karaliui, t. y., kada jis tik vienas valgydavo.

Karalius valgydavo su kepure Stalą padengdavo specialus rūmų valdininkas. Aišku, kiekvienam tiekimo būdai naudodavo ir atitinkamo iškilmingumo padengimą. Gėlių buvo naudojama visuomet daug ir įvairiausiems šalvų. Valgomasis dažnai būdavo pilnas įvairių žvandinčių medžių, kurie augdavo tam tikruose sodo puoduose.

Kai stalas būdavo padengtas ir paruoštas valgiui su įkilmėmis ir tam tikromis ceremonijomis ir valgomai įdavo karalius su svečiais. Eisenos priekyje žvandinčių atsakingas valgių padengėjas, vadinamas maitre d'hotel, po jo iekėjas, vyriausiasis kepėjas, kontrolierius, virtuvės prievalda ir indų saugotojas. Visas paradas būdavo saugojamas specialiu sargybinu, Ga-

kių, kur sulyginimui su vyrais laiko mada — gėrimą degtinės — kaip vyrai, kad daro, rūkymą dvokiančio tabako, kaip vyrai, kad daro etc. Bet ir to jau negana: aprenčia kareivių uniformą, bruka į rankas ginklą ir moko žudyti. Jau šiandien mažai kas stebisi, kai bankų ar krautuvų užpuoliku tarpe dalyvauja ir ginkluotos moterys!!

Ar šitokia lygybė mums tinka ir ar ji reikalinga?

Lietuvė moteris šalia vyro

Taip, gali būti lygybė, tauri lygybė, bet visai kur kitur. Imkime šeimos auklėjimo pareigas, bendruomenės gyvenimą, arba tautos bei valstybės santvarką. Čia visur mes galime ir turime kartu ir greta vyrų dalyvauti, nes tai ir mus liečia tiek pat, kaip ir juos, ir mums tai turi rūpėti, kaip ir jiems. Ir tik dalyvaudamos darbiai, sutartinai visuomeniniame gyvenime kartu su vyrais, tą gyvenimą padarysime ir tinkamesniu, geresniu ir pilnesniu, ne vienpusišku; kaip ligi šiol kaip būdavo. O dar ir dabar yra kraštų, kur moteris viešame gyvenime neturi lygių teisių (pvz. Šveicarijoje, Liuksemburge, Afrikoje, Azijoje etc.). Lietuvoje jau buvo daug pasiekta, nes moterys kartu su vyrais dalyvavo St. Seime ir kituose seimuose, užimdavo aukštąsias pareigas valstybės institucijose ir darė teigiamą įtaką gyvenimui.

Jeigu būdavo prieš atsiuriant nepriklausomai valstybei teiginių, kad moterims iš viso nederėtų aukštą mokslą, ne dalyvavimas visuomeniniame, politiniame gyvenime, tai atsiūrus nepriklausomai Lietuvai, visas reikalus pasikeitė radikaliai. Tik pažvelkime, kiek moterų užėmė ir dabar užima įvairiausių profesijų garbingas vietas visame mūsų kultūrinio gyvenimo bare.

Nepamėškime moteriškumo ir motiniškumo. Tęskime ir toliau savo darbą. Nepamėškime savo veržlumo, o ypač neišleiskime iš akių Pasaulio Kūrėjo mums moterims suteiktos dovanos — moteriškumo bei motiniškumo.

Kreipkime kiek galint daugiau dėmesio į socialinę sritį; nešime nuoširdžios šilumos bei paguodos į skurdų darbo žmogaus gyvenimą ir kiek galima švelninkime vis kietėjančią vis šurkštėjančią šių dienų aplinką.

Tai ir bus tinkamiausias ir garbingiausias moterų vaidmuo visuomeniniame gyvenime.

Lietuvių moterų klubo stipendijas laimėjusios Liucija Norvilaitė (kairėje) ir Paulė Stasiūnaitė. Vidury — joms stipendijas įteikusi Marija Rudienė.

Idomumo dėlei pridėdu šį originalų 17 amž. patiekalą.

Kepti karveliai su pankuolėmis

Parengti geros rūšies 6 karvelius. Svariai paruošti. Karvelių kepenėles labai smulkiai sukapoti, pridėti valgomą šaukštą kiaulienos taukų, 1 valg. š. kapotų petruškių, lapelių, 1 valg. š. supiaustų y laiškinų svogūnų ir 1/4 valg. š. kapotų žalių pankuolių. Druskos pipirų pagal skonį. Karvelius gerai nusausinti, vidų pabarstyti druska ir prikūsti gerai išmaišytą kepenėlių mišinį. Patepti sviestu ir kepti orkaitėje. Aštrus skystumui, karis nuo karto palaistyti karvelius.

Prįdas — pankuolių košė

4 kotai pankuolių (t. y. prieškonis, kuris auginamas daržuose. Iš jo sėklų yra gaminama alyva. Naudojama ir vaistams. Čia vadinama Fennel).

6 vištienos didumo bulvės, 1/3 puoduko sviesto, 1/4 puoduko pieno, druskos, pipirų.

Nuskus bulvę ir suparštytas pankuoles užpilti verdančiu vandeniu ir virinti iki suminkštės. Paskui vandenį nupilti, daržoves sugrūsti, pridėjus kitus pridedus, gerai išskuti.

Iškeptus karvelius sudėti į pailgą pushlūdį, aplink apdėti gražiai formuota koše ir papuošti petruškių lapeliais. Padavimas duodamas atskirai.

Sol. J. Armonienės rečitalis

Solistė Janina Nomeikaitė - Armonienė yra gražiosios mūsų Dzūkijos žemės dukra, nuo vaikystės dienų pamilusi dainą ir ja per visą savo gyvenimą nešiojusi širdies gelmėje ir lūpose, patiekė ir solo dainos koncertą-rečitalį, kuris įvyko š. m. gegužės mėn. 23 d., Jaunimo centro rūmuose, Chicagoje. Rečitalyje dalyvavo lietuviškos dainos mylėtojai, solistės draugai, apščiui birutininkai ir Dainavos ansamblio choro

ristų, kuriam priklauso ir pati Janina. Kaip žinia, Dainavos ansambliui vadovauja P. Armonas. J. Armonienė savo rečitalyje pateikė gana įvairią ir turtingą dainų programą. Pirmoje dalyje dainavo lietuvių kompozitorių kūrinus. Pačią pirmąją dainą padainavo muz. G. Gudauskienės „Daug pavasarių“. Solistė, šią gilia romantika banguojančią dainą, it pačią pavasarių žiedų puokštę, metė į salę ir salėje

tuojaus pasigirdo skardžių katų plovimas... Po to dar padainavo S. Čerienės ir O. Metrikienės. Atseit, pirmiausia pagerbė moteris. Padainavo dainas ir šių kompozitorių: J. Zilevičiaus, K. V. Banaičio ir Vl. Jakubėno.

Po pertraukos solistė pakeitė suknią, įsisupo į žalius pavasario tulius ir padainavo šių muzikų kūrinius: A. Rubinstein, J. B. Vickerlin, R. A. Schuman, Gretchnanoff. Padainavo ir kelias pasaulinio garso operų arijas: „Ar žinai tą šalį“, iš operos Mignon — A. Thomas; „Tėveli mano mielas“, iš operos Gianni — Schicchi — G. Puccini; gėlių ariją iš operos Faustas — Sc. Gounod. Publika už dainą solistei nepasiskystė katų ir iškvietė dar ir virš programos padainuoti. Solistė šiltai priėmė publikos nuotakas, ir bisui pateikė dar dvi dainas: „Myliu tave“ — Ed. Griego ir „Mergaitės troškimas“ — F. Chopino. Akomponavo muz. Vl. Jakubėnas.

Solistė buvo apdovanota gėlių puokštėmis, dovanomis ir asmeniškėmis pagyromis. O Jaunimo centro direktorius kun. J. Borevičius solistei pasakė: „Šis rečitalis buvo maloni staigmena, tokia šilta, kultūringa popietė, kad tik daugiau tokių būtų“.

Muzikas J. Zilevičius tuojau po programos pakvietė J. Armonienę giedoti mišiose už mirusius muzikus. Suprantama solistė šį garbės kvietimą priėmė ir malonų įsipareigojimą jau ir atliko.

Sol. J. Armonienės šis rečitalis globojo L.D. Kunigaikštienės Birutės draugijos centrinio skyriaus valdyba ir visos čikagiskės birutininkės. Birutininkės surangė ir arbatėlę solistės garbei, į kurią pakvietė ir visus rečitalio dalyvius.

Sol. J. Armonienė yra sesuo vargonų virtuozo Zenono Nomeikos ir žmona muziko P. Armonio, šiemetinės Amerikos ir Kanados lietuvių IV Dainų šventės muzikinės dalies vadovo.

J. Juškevičienė

SVARBUS CHIRURGINIAI EKSPERIMENTAI

Iowos universiteto chirurgai bando beždžionėse persodinti įsčias; eksperimentai teikia vilčių. Jei jie būtų pilnai sėkmingi, atsirastų naujas būdas bevaikėms šeimoms susilaukti kūdikių.

• Okup. Lieuvoje pasižymėjusi vargonininkė Giedrė Lukšaitė pakviesta vargonų koncertams į Prancūziją ir R. Vokietiją. Anksčiau ji jau yra koncertavusi Lenkijoje ir Čekoslovakijoje. (ELTA)

• Vilniaus Filharmonijos mąžojoje salėje gegužės 4 d. įvyko vakaras, skirtas Griego muzikai. Jį atliko K. Kalinauskaitė, smuiklininkė, ir pianistas A. Macina.

Po Janinos Nomeikaitės - Armonienės rečitalio. Iš kairės į dešinę: p. Andriusaitienė, p. Babickienė, p. Kulikauskienė, p. Macevičienė, Janina Armonienė, p. Kaušienė, p. Krasauskienė, p. Leseckienė ir p. Genienė.

Nuotr. V. Noreikos